

naša luč

1980

8

Nadaljujemo z odgovori na krivične obdolžitve, ki jih proti Cerkvi navaja prof. Rus v učbeniku za 7. in 8. razred osemletk DRUŽBA IN SOCIALISTIČNA MORALA.

● **RUS:** Cerkev je vneto branila oblast fevdalcev in kapitalistov.

Prvi del odgovora na to vprašanje je bil objavljen v zadnji številki NAŠE LUČI. Sledi nadaljevanje:

Drugi vatikanski cerkveni zbor ponavlja nauk Cerkve glede krivične oblasti: »Obsoditi je treba vse take vrste državnih ureditev nekaterih dežel, ki onemogočajo državljansko in versko svobodo, množe žrtve pohlepa in političnih zločinov in ki oblast, namesto da bi služili skupni blaginji, zlorabljajo v korist določene stranke ali celo oblastnikov samih.«

Bogoslovje sprejema že od začetka tega tisočletja nauk, po katerem je dovoljeno ubiti tirana, če ni drugega upanja, da bi revolucija proti krivični oblasti uspela.

Ravno Cerkev je največ storila za odpravo suženjstva, kar vsi resni zgodovinarji in družboslovci priznavajo. Nestranski poznavalci krščanske preteklosti priznavajo, da se je demokratični nauk o enakosti vseh ljudi pripravljaval v Cerkvi.

Kakšne neverjetne reči si Rusov učbenik dovoli, naj ponazorimo naslednji primer! Iz Bevkove knjige Kaplan Martin Čedermac navaja Rus znani odlomek, ki opisuje pogovor med Čedermacem in škofom. Takoj za navedkom pa postavi štirinajstletnikom tudi vprašanje: »Ali so bile krščanske Cerkve med 4. in 20. stoletjem bolj na strani zatiranih množic ali na strani tlačiteljev?« Jasnó je, da hoče izsiliti odgovor: »Na strani tlačiteljev.« In to ob enem leposlovnem primeru iz 20. stoletja za ves čas med 4. in 20. stoletjem! Zakaj ni poleg omenjenega besedila navedel npr. majniške deklaracije, ki je bila proti avstroogrski monarhiji in ki jo je škof Jeglič prvi podpisal, ter potem postavil tega vprašanja?

● **RUS:** V vseh krščanskih cerkvah že dolgo vlada dvojna morala: ena za vladajoče razrede, druga pa za podrejene kmete in druge siromašne ljudi. Prva morala, ki je podpirala vladajoče, je bila v družbi moč-

vsak zakaj ima svoj zato

nejša, bolj vplivna. Zato je prevladovala nad moralo za kmete in druge ljudi.

Učbenik je namišljeno krščansko moralo nabil na kopito teorije o razrednem boju in jo s tem razbil v »dvojno moralo«. Ko bi jo vzel takšno, kakršna v resnici je, bi zagledal v njej čudovito enost, čudovito nadrazrednosti, ki si prizadeva, da srca ljudi najprej spreobrne k ljubezni in pravici, ter tako odpravlja družbene krivice in vzpostavlja pravični družbeni red.

Kdaj je Cerkev učila, da krepost ljubezni in pravičnosti veljata samo za »podrejene kmete in druge siromašne ljudi«, ne pa tudi za »vladajoče«? Kdaj je učila, da se »vladajočim« ni potrebno spreobrniti? Kdaj je učila, da »kmetje in drugi siromašni ljudje« nimajo enake pravice do zemeljskih dobrin kot »vladajoči«? Kdaj je učila vladajoče izkoriščanja podložnikov?

Če je Cerkev učila podložne in vladajoče, kako naj živijo o svojem dejanskem položaju, to ni bilo potrjevanje nekega krivičnega stanja, krivične družbene ureditve, ampak je šlo za praktična navodila osnovnih načel krščanskega npravnega nauka, kako naj uresničujejo v tem stanju ljubezen, pravičnost, spreobrnjenje in tako odpravljajo krivico, sovraštvo, nepravični družbeni red.

Ne sklada se z naravo Cerkve in zato ni njena naloga, da bi vodila zunanje revolucije, zaostrovala razredna nasprotja in sovraštva, da bi

odpravljala vladajoče, da bi uporabljala nasilna sredstva. Z njeno naravo se sklada notranje prerajanje ljudi, po čemer le-ti spreminjajo tudi zunanje delovanje in družbo.

Rusov učbenik razsoja v obravnavani snovi o tistem, česar skoraj ne pozna — o krščanskem npravnem nauku. Z nedopustnim poenostavljanjem družbenih vprašanj, z nedokazanimi trditvami, z neupoštevanjem nekdanjih razmer in potrebnih zgodovinskih dejstev, celo z nekaterimi izmišljenimi rečmi skuša Cerkev vzeti dobro ime, posebno cerkvenim vodstvom in krščanskemu npravnemu nauku — s stališča nekega nespremenljivega svetovnega nazora.

To ponuja učbenik štirinajstletnikom, ki jim manjka ustreznih podatkov in sposobnost tovrstnega razsojanja. Ali ni to preračunljivo ravnanje? Tudi z učitelji.

Rus dela z obravnavanim pisanjem krščanstvu krivico in nas kritične žali.

Štefan Steiner

● **RUS:** Bistveno pri človeku je njegovo zgodovinsko proizvodno delo. Ljudje se spopadamo z naravo, ob tem pa razvijamo tudi sami sebe, svoje sposobnosti. Z delom postaja človek zrela in vedno bolj razvita osebnost.

V tem nazoru ostajajo prevelike vrzeli, da bi se lahko zadovoljili z njim. Izvor teh pomanjkljivosti je prav gotovo enostransko, materialistično gledanje na človeka — poizvajalca. Proizvodno delo naj bi bilo gonilna sila vesoljne zgodovine in osebne človekove usode, kot osnova in izvor vsega, kar se dogaja s človekom.

Vendar pa ima človek izredno veliko sposobnosti in darov. Med te bi bilo treba popolnoma enakovredno prišteti tudi vernost. Imamo jo pravico razviti kot katero drugo svojo sposobnost. Pri tem tudi pričakujemo od družbe tolikšno razumevanje in podporo, kot jo pričakujemo za zadovoljitev kulturnih, izobraževalnih ali razvedrilnih potreb. O takem razmerju do vernosti pa v učbeniku ni sledu.

Tone Stres

Slika na naslovni strani:
Pri RADOVNI blizu Bleda

mesečnik
za slovence
na tujem

za uvod

leto 29
oktober 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je pogojena zaradi neenakih poštnin v posameznih državah in različnih deviznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo po-verženiki in uprava »Naše luči«.

Uredništvo in uprava:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

Na Poljskem je zagorelo: delavci so se uprli »delavskemu« režimu. Svetovni tisk je v teh stavkah videl začetek konca totalitarnega socializma. Različni poznavalci razmer mu dajejo različno dobo življenja, prav dolge pa nihče več.

Teža upora ni bila v gospodarskih zahtevah, torej v očitku, da poljski komunizem ni bil zmožen zadostiti življenjskih zahtev občanov, ampak v načelnih družbenih zahtevah po večjem prostoru svobode (neodvisni sindikati, svoboda besede in tiska, odprava posebnih pravic partijcev...). Delavci so dali s tem krepak nauk režimu, ki se jim je hil sam vsilil.

Katoliška Cerkev na Poljskem je bila vse od prvega hipa stavk zvesta zaveznica delavcev. Škofje so sicer opozorili stavkajoče delavce, naj ne gredo v zahtevah predaleč — »veliki brat« je le preblizu — obenem pa jasno povedali, da je pogoj za mir spoštovanje vseh neodjemljivih pravic naroda, med njimi pravice do popolne državljanske svobode, pravice do resnice, pravice do svobodne misli, pravice do svobodnega združevanja, ustanavljanja neodvisnih sindikatov in samoupravnih združenj.

V velikem rdečem imperiju so se pokazale široke razpoke.

Predsedniku Republiške konference SZDL Slovenije Mitju Ribičiču so 11. junija kulturni delavci Niko Grafenauer, Tine Hribar, Andrej Inkret, Svetlana Markarovič, Boris A. Novak in Dimitrij Rupel v imenu 54 kulturnih delavcev poslali pismo, v katerem »predlagajo in terjajo ustanovitev nove slovenske revije« — poroča ljubljansko Delo v svojih Književnih listih (26. jun. 80/16).

Imenovani v pismu omenjajo, da se npr. reviji Problemi »zmeraj znova vsiljuje in končno tudi izsili« uredništvo, da so hoteli na začetku sedemdesetih let uveljaviti politično neopredeljeno leposlovje, da se »ideološkim pritiskom ne le da nismo mogli izogniti, ampak smo bili pogosto celo najbolj izpostavljena tarča političnih in ideoloških podtikanj ter diskvalifikacij, da konkretnih primerov onemogočanja tiskanja in javnega nastopanja niti ne navajamo«, da se v slovenskem prostoru pojavljajo težnje, ki »oživljajo vsesplošno ideologizacijo ter omejujejo svobodo sedemdesetih let«, to so nove stalinistične težnje. V pismu govorijo razumniki o potrebi utemeljevanja demokracije in pravice do različnega mišljenja in zahtevajo svobodnejši pretok pogledov.

Beograjski list NIN se je (6. jun.) ob tem pismu spraševal: »Ali je začela v slovenskih kulturno-političnih razmerah dejansko znova delovati smer ideologizacije umetnosti, kar je samo drugo ime za ždanovsko-stalinistični vzorec kulturne politike? ... Ali pa je morda nepolitičnost skupine, ki zahteva danes novo revijo..., samo maska nekega v resnici opozicijskega političnega programa?«

Škodljive ekonomske težnje se na nekaterih ključnih področjih še naprej povečujejo: to velja zlasti za cene, saj smo že aprila dosegli letno stopnjo inflacije, merjeno z maloprodajnimi cenami.

DELO, Ljubljana, 25. jun. 80/1.

LETOŠNJA LETINA HMELJA BO DOBRA — Čeprav je nasade hmelja močno prizadelo neurje, ki je naredilo kar za 170 milijonov dinarjev škode, bodo letos pridelali več kot 3000 ton hmelja. V Savinjski dolini je na delu več kot sto obiralnih strojev in kakih 500 do 600 ročnih

OBRAMBA PRED TOČO — V zadnjem času je bilo v severovzhodni Sloveniji nekaj strahovitih toč. Zato še nobeno leto doslej obramba pred točo ni porabila toliko raket kot julija in avgusta letos. Slabe izkušnje lanskega leta so narekovale, da so letos spomladi kupili dva tisoč raket proti toči. Upali so, da jih bo dovolj. Ko pa je prišlo strašno neurje, je na 26 strelnih mestih raket celo zmanjkalo. Naročili so sicer nove, vendar še ne vedo, kako jih bodo plačali. Rakete proti toči so namreč precej drage. Enostopenjske rakete, ki dosežejo višino 3500 metrov, so po 4300 din, dvostopenjske rakete pa po 6900 din. Prav zadnje so letos doživele ognjeni krst v predzadnji toči, ko so se povzpele sedem tisoč metrov visoko. Rakete izstreljujejo kmetje, na bližajoče oblake z točo pa jih opozarjata radarska centra v Žikaricah in Zgornji Kungoti, kjer je redno zaposlenih šest delavcev.

in doma?

Prepričani komunisti so se vedno za to bojevali, vladajoči komunisti pa tako ravnali, kot da bi neutešeno hrepenele po tem, kar se je za dva tedna uresničilo na poljski obali Vzhodnega morja — po diktaturi proletariata. Komunisti na vladi so se sedaj prestrašili. Tega si namreč niso bili želeli.

Sovjetski voditelji morajo vedeti, da nima komunizem v industrijskih deželah nobene upanja več in razumnejši med njimi celó priznavajo, da so komunistične vlade že pred precej časa dvignile roke pred tem, da bi uresničile cilje, za katere so se zavzele male.

Bolj ali manj povsod upravljajo danes komunisti gospodarstvo z izgubami, ki očitno ni sposobno zadovoljiti porabniških potreb svojih občanov; bolj ali manj povsod se napenjajo, da bi porazne obračune svojega zastarelega gospodarskega in družbenega sistema skrivali za pododovane blesteče fraze o napredku človeštva — z vedno slabšim uspehom.

Pri tem je bil že ogromen propagandni uspeh, da so lahko odtujenost med vladajočimi in vladanimi, razredno naravo družbe in neuspešnost gospodarstva toliko let prikazovali kot človekoljubno in napredno.

DER SPIEGEL, Hamburg, 1. sept. 80/124.

obiralcev. Pridelovalci bodo dobili letos 120 din za kilogram hmelja, kar je kar lep zaslužek. Hektar zemljišča da 200.000 din dohodka, to pomeni, da je proizvodnja hmelja najbolj donosna kmetijska panoga in zato tudi ekonomsko najbolj upravičena. Domače pivovarne bodo dobile letos 987 ton hmelja, 2100 ton pa ga bodo izvozili v države Evropske gospodarske skupnosti, v Združene države Amerike, na Japonsko in v Brazilijo. Slovenska pivovarniška industrija bo ob koncu srednjeročnega obdobja potrebovala 3400 ton hmelja. Zato pripravljata hmeljarska poslovna skupnost in pivovarska industrija samoupravni dogovor, pa katerem naj bi tudi pivovarne financirale pri povečanju in izboljšanju nasadov hmelja.

ODSOTNOST Z DELA ZARADI BOLEZNI — Zaradi bolezenskih izostankov z dela izgubi Slovenija kar 6,4 odstotke narodnega dohodka. To pa pomeni, da smo Slovenci na tem področju v jugoslovanskem merilu na drugem mestu. Bolniških izostankov, predvsem tistih za dan ali dva, je iz leta v leto več. Poprečno trajanje odsotnosti z dela pa se skrajšuje. Za gospodarsko razvita slovenska področja je značilno, da je vedno več kratkih izostankov z dela zaradi bolezni. V nerazvitih območjih pa je nasprotno malo primerov odsotnosti, zato pa je doba odsotnosti daljša. Ljudje največ ostajajo doma zaradi bolezni dihal, boleznih gibal in vezivnih tkiv. Vedno manj pa je infekcijskih in parazitalnih bolezni ter bolezni kože in podkožja.

PORABA ALKOHOLA NA TOLMINSKEM STALNO NARAŠČA — Izračunali so, da Tolminci popijejo v enem letu 3500 hektolitrov vina, več kot 5000 hektolitrov piva in skoraj 400 hektolitrov žganih pijač. Seveda v tej statistiki ni »domačega« pridelka, beri žganjekuhe, ki na Tolminskem ni tako skromna, ter vina, ki ga pripeljejo iz sosednjih vinorodnih občin. Zanimiv je tudi podatek, da Tolminci porabijo poprečno 7 odstotkov od letnih osebnih dohodkov za žgane pijače. Tolminski občinski proračun pa se je lansko leto zaradi prometnega davka od prodanih alkoholnih pijač povečal za skoraj dva milijona dinarjev. Ničhe pa še ni izračunal, koliko dohodka izgube tolminske delovne organizacije zaradi delavcev-alkoholikov. Na Tolminskem deluje sicer Klub zdravljenih alkoholikov, vendar je pri delu zelo osamljen in ima le 75 članov. Tolminski koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu in narkomaniji se je zato odločil za temeljito akcijo v temeljnih organizacijah in krajevnih skupnostih.

600 LET STAR GRAD PROPADA — Pri Gradu na Goričkem, ki je bil nekaj upravno središče tega območja v soboški občini, že dalj ča-

sa bijejo plat zvona. Eden najstarejših in največjih gradov na Slovenskem propada. Kmalu po vojni bi ga lahko z malo denarja zavarovali pred zamakanjem in razpadom. Sedaj pa so omagali tudi občani tega območja, ki so do sedaj po svojih močeh reševali grajsko poslopje pred propadom. Pomoči pa ni od nikoder. Z veliko zavistjo gledajo na obnovljene gradove na bližnjem Madžarskem in v Avstriji, kjer so vzorno obnovljeni gradovi postali množična shajališča domačih in tujih gostov. In urejen grad, ki ima reprezentančno gostišče in sobe za prenočevanje, se po večini lahko sam vzdržuje.

ADLEŠIČI, majhen trg v Beli krajini

AJDOVŠČINA — Sredi avgusta je moral sanitarni inšpektor iz Ajdovščine zapreti obrat družbene prehrane Splošnega kovinskega podjetja, ker je 38 delavcev iskalo zdravstveno pomoč zaradi zastrupitve s hrano. V tem obratu, ki so ga zgradili šele pred kratkim, pripravljajo obroke za 250 zaposlenih v Splošnem kovinskem podjetju.

BELTINCI — Brodarsko društvo »Mura« je skupaj s pododborom planinskega društva Mutica iz Murske Sobote organiziral tradicionalni spust brodarjev in planincev po Muri. Udeležilo se ga je več kot šestdeset ljubiteljev vodnega športa. Sodelovali pa so člani društev iz Varaždina, Rašice, Ljubljane in Celja. Na vodo so se spustili pri mostu v Petanjcih, tekma pa se je končala v Murski Soboti.

BLLED — Devetdeset lastnikov nasadov črnega ribeza je letos pridelalo 109 ton ribeza. S to boro črnege ribeza pa niso zadovoljni pri Kmetijski zadrugi Bled, kajti v prejšnjih letih so ga pridelali tudi že po 220 ton. Zadovoljni so bili tudi z letinami, ko so ga nabrali od 140 do 180 ton. Dosedaj so ga najmanj pridelali pred leti, ko ga je bilo vsega skupaj le 80 ton. Vso boro letošnjega leta pa so oddali slovenski predelovalni industriji.

CELJE — Med letošnjimi nagrajeneci Shankarjevega mednarodnega natečaja je tudi petletna Saška Ko-

si iz vzgojnovarstvenega zavoda Zarja v Celju. Ta mlada cicibanka se je lansko leto odzvala vabilu tega mednarodnega tekmovanja in narisala risbo na temo — *Bodimo prijatelji*. S šolskimi kredami je upodobila svetlopoltega in temnopoltega dečka, ki se držita za roko.

DUTOVLJE — 28. avgusta so v Dutovljah slovesno odprli novo šolo in otroški vrtec. Tako bodo otroci iz Dutovelj, Štanjela, Pliskavice in Tomaja začeli novo šolsko leto v novi šoli, malčki pa v lepem in modernem vrtcu. V novi šoli je dvanajst sodobno opremljenih učilnic za okoli 360 učencev.

GORNJA RADGONA — Na mednarodnem kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni so predstavniki delovne organizacije Tehnika seznanili kmetijce, da je njihovo podjetje prevzelo zastopstvo znane tvrdke kmetijskih in gradbenih strojev Massey-Ferguson. Kmetijcem odslej ne bo več treba hoditi po nadomestne dele čez mejo v Italijo ali Avstrijo. Glavni servis v Ljubljani pa po besedah predstavnikov Tehnike jamči, da njegovi mehaniki pridejo popraviti stroj kamorkoli v državi v 24 urah.

GRIBLJE OB KOLPI — Kljub slabemu vremenu, ki je 23. avgusta zaje-

lo Slovenijo, je kulturno umetniškemu društvu Griblje v Beli krajini le uspelo organizirati znano prireditve »Noč na Kolpi«. Več kot osem tisoč ljudi se je zbralo na tej belokranjski folklorni prireditvi. Organizatorji so poskrbeli za pester spored glasbenih in pevskih točk, črnomeljska folklorna skupina pa je prikazala ljudske ples Belokranjcev.

GORNJA RADGONA — Strokovnjaki so v Radgoni ocenili 132 mesnih izdelkov, ki jih je tja poslalo 16 mesnih tovarn z območja Slovenije. Ob končni oceni so podelili devet zlatih, deset srebrnih in prav toliko bronastih medalj. Najboljše izdelke je imel Živinopromet iz Nove Gorice, ki ima sedaj že tri zlate medalje. Ugotovili so, da slovenske klobase presegajo poprečno jugoslovansko kvaliteto.

KANAL — Septembra so se začeli v Kanalu ob Soči Kogojevi kulturni dnevi. Domače prosvetno društvo hoče tako počastiti spomin na velikega slovenskega skladatelja Kogojca. Poudarek letošnjih kulturnih dni je na sodobni glasbeni ustvarjalnosti, seveda še predvsem na domači slovenski. Slovenski komorni orkester iz Ljubljane pod vodstvom Antona Nanuta je odprl letošnje kulturne dneve v Kanalu ob Soči.

(dalje na strani 9)

»evangelij zavrača sleherno suženjstvo«

Sicer je že nekaj časa tega, ko je papež obiskal Brazilijo, pa so njegove izjave vredne vedno novega premisleka, saj so nekako nadčasovne. Nekateri od njih objavljamo.

● V glavnem mesu BRASILIA je papež maševal skoraj polmilijonski množici. V nagovoru je omenil, da so začeli gradnjo tega prestolnega mesta pred 20 leti z mašo. »Kdor bi hotel graditi brazilsko državo brez vere, bi Braziliji jemal, kar je del njene preteklosti. Zamenjal bi ljudi, ki so pomagali k njeni veličini.«

● V mestu BELO HORIZONTE je maševal mladim. Zbralo se je okrog štiri milijone ljudi. V govoru je papež izrazil razumevanje za težnje mladine po koreniti spremembi krivične družbe, kjer so eni revni, drugi bogati. Prava družba mora temeljiti na spoštovanju človekovih pravic. Evangelij osvobaja človeka in zavrača sleherno suženjstvo. Mlade je pozval, naj ne postanejo orodje v rokah kogar koli.

● V RIO DE JANEIRO je sprejel Janez Pavel II. predstavnike brazilске kulture. Povedal jim je: Brez svobode ne more biti kulture, zato ne smeta le-te omejevatı ne politična ne gospodarska oblast. V družbi, kjer preveč spoštujejo le ene ljudi z njihovo kulturo, ki ni niti enkratna niti edina, ni prave socialne pravičnosti. — V barakarskem okraju tega velenesta je siromake pozval, naj store vse, da se izkopljejo iz revščine; bogatim pa je povedal, da ni vrednost človeka v tem, kar nekdo ima, ampak v tem, kar nekdo je; govoril je tudi o dolžnosti reševanja socialnega vprašanja. — V Riu se je srečal končno s 130 brazilskimi škofi in jim govoril o reševanju družbenih vprašanj, ki mora biti zavzeto, a brez nasilja; marksizem je kot vero ugaslega neba odklonil.

● V SAN PAULO je med drugim maševal 160.000 delavcem. Govoril jim je, da je treba gledati na človeka v njegovem dvojnem bivanju, v časnem in v večnem. V duhu ljubezni, bratstva in vzajemnosti naj bi reševali zastopniki oblasti in zastopniki ljudskih slojev vprašanja dela.

● V PORTO ALEGRO je papež razpravljaj o katehezi. Pri njej ne gre samo za učenje, marveč predvsem za življenje po veri. Zato so za krščanski pouk posebno odgovorni starši. Cerkev se zavzema za verouk v šoli zato, ker hoče popolnejšo vzgojo; s tem se obenem poteguje za naravno pravico posameznikov in družin do verske vzgoje. Pouk v veri mora vedno bolj uporabljati sredstva družbenega obveščanja.

● V SALVADOR DE BAHIA je papež spregovoril »graditeljem večmišljenske družbe«, pri čemer je imel pred očmi vse politične voditelje sveta. Svaril jih je pred egoizmom zaključenih skupin ljudi, določenega razreda ali le ene stranke.

● Mesto MANUAS je prestolnica Amazonije, domovine brazilskih Indijancev. Papež jim je izrazil vzajemnost v boju za njihove pravice. Dva tisoč čolnov je spremljalo ladjico brazilске mornarice, na kateri je bil papež, po Rio Negro.

● Sicer se je pa srečal Janez Pavel II. še z vrsto drugih ljudi: s člani vlade, jetniki, otroki, redovnicami, zastopniki študentov, drugoverci, priseljenci, gobavci in kmetovalci. Vsem je skušal povedati besedo, ki je z božjega vidika najmočnejše osvetlila njihove razmere in pričakovanja.

slovenski kristjan v zgodovini

prvih osem let po vojni je bila slovenska Cerkev popolnoma brezpravna — kako pa je bilo z njo drugih osem let?

Značilnost v razvoju odnosov med Cerkvijo v Sloveniji in državo prvih osem let po vojni je bila popolna brezpravnost Cerkve, združena z neprestanimi poskusi režima, da vernost zatre, verne telesno ali duševno uniči in Cerkvi izpodreže korenine. Režim Cerkve ni mogel streti, prizadejal ji je pa ogromno škodo.

Brezpravnost katoliške Cerkve je močno škodovala ugledu Jugoslavije v zahodnem svetu, od katerega je bila le-ta po ločitvi od Moskve gospodarsko vedno bolj odvisna. Režim je spoznal, da mora ubrati druge poti.

ZAKON O VERSKIH SKUPNOSTIH

27. maja 1953 je Beograd objavil Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti. Zakon je na videz širokosrčen, saj navaja ustavna poročstva za verske skupnosti:

— Vera je zasebna stvar državljanov, verske skupnosti so v izvrševanju opravil in obredov svobodne, lahko izdajajo svoj tisk, poučujejo v cerkvah in župniščih, lahko imajo svoje šole za duhovnike.

— Verski obredi se smejo vršiti v cerkvah in prostorih, ki so neposredno okoli njih, za krst se zahteva dovoljenje vsaj enega od staršev.

— Na željo vernika sme duhovnik k njemu tudi v bolnico in internat.

— Nihče ne sme ovirati vernikov pri udeležbi pri verskih opravilih.

— Prepovedana je zloraba verskih opravil, pouka, tiska in obredov v politične namene.

Zakon je torej ustvaril videz pravnosti, kar je bilo važno za ugled države v zahodnem svetu. A razlago zakonov si je pridržal režim: samovoljno je lahko odločal, kdaj se je kdo proti zakonu pregrešil. Tako je dal zakon režimu dejansko v roke sredstvo za administrativno preganjanje Cerkve.

VERSKI TISK

Po omenjenem zakonu je bil dovoljen v Jugoslaviji verski tisk in sicer v okviru splošnih predpisov o tisku. Kako pa je bilo z verskim tiskom v Sloveniji v resnici?

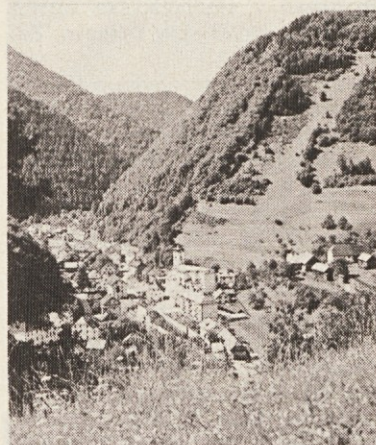
Namesto *Oznanila* v Ljubljani in *Verskega lista* v Mariboru je začela izhajati v Novi Gorici *Družina* (1953). Torej namesto dveh listov eden, pa še ta na slovenskem obrobju. Veroučnih knjig še ni bilo moč tiskati, čeprav so bile močno potrebne. Prvi primerni molitvenik, čeprav skromen po obsegu in opremljenosti, je izšel šele 12 let po vojni; ta molitvenik, v *občestvo združenji*, je doživel več ponatisov. V Mariboru

je izšel prevod celotnega svetega pisma, delno v ponatisih.

Velike težave pri tiskanju knjig je imela Družba sv. Mohorja v Celju. Stavci so prek delavskega sveta izjavili, da knjig z versko vsebino ne bodo stavili. Najbrž je bil ta upor »spontan«! Tako je morala poiskati Mohorjeva družba manjše tiskarne na robu Slovenije, s svojimi knjižničnimi izdajami pa seveda ni mogla pravočasno med ljudi.

Leta 1956 je papež naslovil na škofove, duhovnike in vernike v vzhodni Evropi posebno pismo *Dum mærenti animo* (*Medtem ko z žalostnim duhom*). V njem je papež izrazil zaskrbljenim in trpečim milijonom vernikov sočustvovanje in jim priporočil stanovitnost v veri, ki naj bi prejemale moč iz molitve. Zvezne oblasti v Jugoslaviji so tiskanje in širjenje tega pisma prepovedale. »Zadnje papeževo pismo,« je zapisala *Borba*, »je izraz sovraštva. Sploh pa se Vatikan ni omejil samo na to, da pokaže sovraštvo do Jugoslavije, temveč naravnost hujška naše ljudstvo, naj se upre zakoniti vladi.«

Seveda je *Nova pot*, glasilo duhovniškega Cirilmetodijskega društva, redno izhajala. Prav tako njen *Organizacijski vestnik*. Saj sta oba pisala režimu naklonjeno.

ŽELEZNIKI, železarski trg v ozkem delu Selške doline

VERSE ŠOLE IN CERKVE

Omenjeni zakon je verskim skupnostim dovoljeval ustanavljanje šol za duhovniški naraščaj. V Sloveniji je bil tedaj en sam tak zavod in sicer v Vipavi. Ne ljubljanski ne mariborski škof nista dobila dovoljenja za ustanovitev podobnih zavodov. Prav tako ni oblast vrnila Cerkvi Škofovih zavodov v Št. Vidu pri Ljubljani, ki jih je bila spremenila v vojašnico. Slovenski gimnaziji, ki

Luč sveta

● **DOBRENCI** je naslov nove knjige Jožeta Haložana. »V Haložah ni več viničarjev,« premišljuje župnik o svojih ljudeh, »vseeno pa je ljudem ostal še globoko v duši občutek, da so ubogi. Tu okrog so doma bolj vročekrvni ljudje, po srcu pa so dobri.« Knjiga ne le odkriva Ha-

loze in njih ljudi, marveč tudi vodi k spoznanju: če hočemo zbuditi spečo dobroto v srcih ljudi, moramo biti do njih dobri. Knjigo je mogoče naročiti pri Škofijskem ordinariatu, Slomškovo trg 19, 62000 Maribor.

● **PAPEŽEVI GOVORI NA IRSKEM IN V ZDA** so vsebina 6. zvezka *Cerkvenih dokumentov*. Šest govorov je iz Irske, devet iz ZDA, med njimi tisti, ki ga je imel pred OZN in v katerem je pozval politične voditelje vsega sveta, naj zbršejo z zemlje koncentracijska taborišča in vse, kar je v zvezi z njimi. Ta zvezek

je na voljo na upravi Družine, Cankarjevo nabrežje 3/1, 61001 Ljubljana p, p. 95.

● **86. NEMŠKI KATOLIŠKI SHOD** v Zahodnem Berlinu, ki se ga je udeležilo skoraj 100.000 vernikov, je bila največja prirediteljev nemških kristjanov v zadnjih 20 letih. Nad polovico udeležencev je bilo iz vrst mladih. Geslo shoda se je glasilo: »Kristusova ljubezen je močnejša«. Predsednik osrednjega odbora nemških katoličanov bavarski minister Maier je govoril o veličini krščanske ljubezni: ta zahteva (nadaljevanje na 8. strani)

so se odločili za duhovniški poklic, so morali v srednješolske verske zavode na Hrvaško: v Djakovo, Zadar ali Pazin.

Mariborsko bogoslovje je bilo že v začetku vojne prestavljeno v Ljubljano. Tako je bilo namesto dveh bogoslovnih učilišč le še eno, po vojni sta se pa tudi obe bogoslovji združili. V tem drugem obdobju po vojni se ni to nič spremenilo.

Zaradi režimskega pritiska se je za duhovniški poklic odločalo le malo srednješolcev. Za vso Slovenijo je bilo v tej dobi posvečenih po prečno 10 do 12 novomašnikov na leto, kar je bilo spričo potreb vsaj trikrat premalo.

Z agrarno reformo je država razlastila (1955) 10 župnij na Kočevskem: vzela jim je vse premoženje s cerkvami vred.

PREGANJANJE DUHOVNIKOV IN VERNIKOV

Ničkoliko duhovnikov je bilo (1955, 1956) obsojenih in kaznovanih, češ da so »zlorabili« verska opravila, pouk, tisk in obrede v politične namene ter vzbujali in razpihovali versko nestrpnost, sovraštvo ali razdor.

Na papirju so bile vernikom njihove pravice zagotovljene, v resnici pa so se dogajale čudne stvari. Jugoslovanski škofje so tedaj zapisali: »Toda obžalovati je treba, da učitelji in drugi šolski funkcionarji izvajajo pritisk na otroke in dijake, da bi jih odvrnili od zahajanja v cerkev, od božjih služb in cerkvenih slovesnosti. Nekateri učitelji grede celo tako daleč, da dijakom grozijo s

zdomce nas zanima predvsem

slovensko krščanstvo

Pastoralno študijski dan na ljubljanski bogoslovni fakulteti konec maja je hotel biti pobuda za zavzeto oznanjevalno delo današnji MLADINI.

Med drugim so na njem ugotovili: Miselnost današnjega časa je posvetna. Pri oznanjevanju ni mogoče računati na učinkovito pomoč kulturnega izročila. Posebno mladim ni nič do starih oblik oznanjevanja. Posvetnost in posnovljenje mišljenja je splošna v svetu, pri nas pa je treba upoštevati tudi »načrtno ateizacijo, težnje, da bi nekako mlade pridobili za to totalitarno marksistično ateistično gledanje na svet in prikazovanje vere ter zgodovine Cerkve v krivi luči«. Pri nas poudarjajo neznanstvenost vere, zastarelost in neživiljenjskost verskih nazorov.

Zavzeto in razumno je treba prikazati življenjski vzor z lučjo vere, pokazati bivanjske vrednote (telesnost, ljubezen, družino, smisel dela, prostega časa, pravičnosti . . .). Kako pomembem je Kristus za naše življenje: on je središče. Evangelij je temelj in hkrati vrhunec. Vera je velika vrednost, ki daje življenju neomejeno razsežnost, ga dopolnjuje. V času občutka nemoči in dvoma ali površnega vedrega gledanja na svet se mlad človek sprašuje po upanju, ki presega igro sprememb tega sveta. V mladem človeku morata rasti krščanski optimizem in ponos.

o

V knjigah, ki izhajajo v Sloveniji, v časopisju, pa tudi na televiziji (v podnaslovih pri tujih filmih) pišejo v večini primerov BOŽJE IME Z MALO. Kako to?

Popolnoma jasno je po Slovenskem pravopisu (1962), da moramo ime krščanskega Boga pisati z veliko začetnico, ker je lastno ime osebnega bitja. Tudi Slovar slovenskega jezika (1970) uporablja za krščanskega Boga dosledno veliko začetnico.

Pravopisna pravila so torej popolnoma jasna. Pri ljudeh, ki dobro poznajo slovenski pravopis (in pišoči ljudje, posebej pa lektorji po uredništvih, ga gotovo dobro poznajo), gre za nekaj drugega, če pišejo božje ime z malo. Morda stoji v ozadju misel, da se bodo s tem komu prikupili, pa čeprav je to samo znak njihove majhnosti. Najbrž gre za nekakšno sektašenje.

Isto zasledimo še marsikje, na primer pri čestitkah in pozdravih poslušalcev na ljubljanskem radiu: zaman čakaš na besedo »god«; morda je preveč v zvezi s svetniškimi imeni v koledarju; po radiu vztrajno poslušamo o »voščilih za praznik« ali »za dvojni praznik«, če je blizu še rojstni dan.

Podobno je s prazniki. Občan, ki bi hotel svojim prijateljem ali družini po radijskih valovih voščiti za božič ali veliko noč, naj kar pozabi na to: ne gre.

Prav smešno je prebirati o zdomcih, ki se vračajo domov na »novoletne počitnice« tam nekje sredi decembra, vračajo pa se na god sv. Štefana (26. decembra), ko se naši novoletni prazniki še niso niti začeli. Velika noč se je spremenila v »pomladanske počitnice« in tako naprej.

Pa še eno »nojevstvo« spada v to kategorijo: leposlovje skrbno očistiti vsega, kar bi dišalo po veri. Tako se dogaja z nekaterimi narodnimi pesmimi (namesto »Oj hišica očetova, Bog živi te!« poslušamo nadebudne ansamble prepevati »Oj hišica očetova, pozdravljam te!« in tako naprej) ter z vrsto prevodov tuje literature. Kdor je na primer bral stare prevode Karla Maya, bo začuden ugotovil, da so novi prevodi temeljito okrtačeni in da je iz njih kot po čudežu izginila verska snov. Če vzame bralec v roke pustolovske zgodbe o Robinzonu, se bo začudil, da so prevedene po ruski priredbi. Le kdo bi se še hvalil, da je naredil prevod prevoda? Ponarejevalci, ki iz tujih (ali domačih) leposlovnih del čistijo vse, kar bi utegnilo dišati po krščanstvu, so vredni vse obsodbe.

V zvezi z vprašanjem osmrtnic je bilo že mnogo hude krvi in marsikdo je užaljeno odšel domov, ne da bi jo naročil, ker mu pač niso hoteli sprejeti besedila, če je bila v njem le kakšna sled po Bogu, duši, posmrtnem življenju in podobnem. Izjemo naredijo le v primeru duhovnikov in redovnic.

Pa še vrsto podobnih primerov bi mogli naštet: od tiste žene, ki ni mogla oddati oglasa, da prodaja dekliško obleko za prvo obhajilo (hotel so ji vsiliti izraz »svečana obleka«), do skrbnega izogibanja senci vernosti v glasbi, ki jo vsak dan poslušamo iz radijskih sprejemnikov.

o

Nekaj samoumevnega postaja v zavesti veroučnih občestev v Sloveniji, da se v začetku počitniških dni odpravijo s svojimi asistenti NA ROMANJE PEŠ. To je navadno dolga po, deset in še več ur hoje. Pred leti je to veljalo le za študente, pripadnike veroučnih občestev, sedaj pa v teh romanjih močno prevladujejo srednješolska veroučna občestva.

Letos je prišlo v osrednje marijansko središče na Štajerskem 500 mladih iz različnih krajev mariborske škofije, skupaj s 40 duhovnimi asistenti. V istem času je bilo peš romanje na Brezje, ki se ga je udeležilo nad 600 mladih kristjanov in nad 20 duhovnikov. In nekaterih primorskih krajev pa so občestva mladih poromala na Sveto goro. Bilo jih je okrog 150 s petimi duhovniki.

o

Iskati je treba pota, načine, sredstva, kako MLADINI prikazati vrednote, ki človeka osrečujejo, dopolnjujejo in uravnovešajo.

Sekularizacija kulture se stopnjuje, proces ateizacije zajema mladino v vedno večjem obsegu, družine se vedno manj zavzemajo za vzgojo svojih otrok in mladine, potrošniška miselnost vedno bolj našira ljudi, v ospredje stopa tehnična miselnost, mladina čuti verske vrednote, pa jim ni zmožna slediti.

Srečanje katehetov z mladino naj oblikuje zrele krščanske osebnosti, ki bodo jutri ustvarjale pravo podobo krščanstva v naši domovini.

PO DRUŽINI

slabimi ocenami, če se bodo udeleževali božjih služb. Ta pritisk se je razširil na starše, od katerih je bilo zahtevano, naj svojih otrok ne pošiljajo v cerkev, ker bodo sicer izgubili službo ali pokojnino in občutili druge neprijetne posledice... Dalje moramo poudariti, da besedilo sicer zelo liberalno proglašča svobodo verskega življenja za vse državljane, da pa so mnogi naši državljani prisiljeni, da se tej svobodi odrečejo. Mnogi uslužbenci državne uprave in zlasti tisti, ki so zaposleni v šolstvu in šolski upravi, si kratko in malo ne upajo zahajati v cerkev ali se udeleževati verskih obredov. Ne upajo se poročati v cerkvi ali dajati krstiti svoje otroke... Študentom v dijaških domovih je bilo praktično onemogočeno iti v cerkev, duhovnikom je bil pogosto prepreden obisk bolnikov in umirajočih po bolnicah in domovih za stare in onemogle. Položaj oseb v vojaški službi, po kaznilnicah in popoljševalnicah je še slabši...« (Med plenarno konferenco v Zagrebu, 20. do 23. novembra 1960).

MOTNJE VERSKEGA POUKA

Tudi svoboda verskega pouka po cerkvah in drugih za to določenih prostorih je bila na papirju zajamčena. »Kljub temu pa so nekateri sodniki kaznovali duhovnike,« so zapisali jugoslovanski škofje v omenjenem pismu, »ki dajejo verski pouk v kapelah in majhnih cerkvah

na področju svoje župnije. V mnogih primerih so bili duhovniki kaznovani tudi zato, ker so dajali verski pouk otrokom, ki so k pouku prišli prostovoljno, a brez pismenega dovoljenja staršev. Dalje skušajo nekateri šolski ravnatelji preprečiti otrokom udeležbo pri verskem pouku s tem, da z njimi krivično ravna in uporabljajo druga nezakonita sredstva. V nekaterih krajih so krajevne oblasti celo izsiljevale od staršev izjave, da svojim otrokom niso dajali dovoljenja za udeležbo pri verskem pouku.«

Posledice režimskega pritiska na verski pouk so bile vidne. Rednega verouka se je npr. v šolskem letu 1958/59 udeleževalo le 55,3%

osemletkarjev, 3,5% srednješolcev (od 15. do 19. leta) ter 1,4% študentov na vseučilišču.

goslovanske škofo k sklenitvi neke oblike sožitja.

SKLEP

Značilnosti druge »osemletke« po vojni so bile torej te: vse krivice iz prvega obdobja so ostale; zakon o pravnem položaju verskih skupnosti je dal Cerkvi enakopravnost le na papirju; režim je preganjal Cerkev administrativno in ji s tem prizadejal veliko škodo; kljub vsemu je ljudstvo ostalo večinomama verno.

Ponovno se sprašujemo, kdaj bo prišel čas, ko bodo krivice iz prvega in drugega obdobja po vojni poravnane, kolikor je to sploh še možno? Brez čistih preteklih računov ne more noben narod graditi čiste prihodnosti.

IZIGRAVANJE ŠKOFOV

Režim je skušal izigravati škofo med seboj in v odnosu do apostolskega sedeža.

Ker sta se zdeli ljubljanski in mariborski škof oblasti preodporna, je ta dala dovoljenje za odprtje malega semenišča novogoriškemu administratorju, torej na robu Slovenije. Isto se je zgodilo z verskim listom, kot smo že omenili.

Po prekinitvi diplomatskih odnosov z Vatikanom je Beograd močno pritisnil na beograjskega nadškofa Ujčića, da bi ta v imenu škofov sklenil z režimom neko obliko sožitja. Vatikan je opozoril v pismu nadškofa Ujčića, da je za takšno sklepanje pogodb pristojen le Apostolski sedež, to pismo pa je prišlo v roke oblasti. Notranji minister Ranković ga je v parlamentu izredno ostro napadel, objavila ga je *Borba*, pa pri tem izpustila enega bistvenih delov pisma, tistega namreč, kjer je pismo govorilo o pravičenosti Apostolskega sedeža za pogajanje z jugoslovansko vlado, če ta prizna bistvene pravice Cerkve.

Vlada je nato še večkrat silila ju-

verska svoboda je osnovna človekova pravica — sleherno kršenje nje je velika krivica — kristjani ne smemo o tem molčati.

(nadaljevanje s 5. strani)

ne le delo, izrabo božjih darov, odpornost, iznajdljivost, marveč tudi prenašanje neuspehov, potrpežljivost, vztrajnost in upanje proti upanju.

● **SPOMINI (2. del)** Janka Mlakarja so izšli pri celjski Mohorjevi družbi. Obsegajo dolgo dobo njegovega življenja, od bogoslovskih let do pokoja. Delo je polno humorja, hudomušnih pripovedi in šaljivih zgodb.

● **Blaise Pascal**, eden največjih duhov krščanstva, je ob raz-

pravljanju z nevernimi sodobniki — živel je v 17. stoletju — zapisoval misli, ki naj bi utrjevale njegovo krščanstvo, hkrati pa še drugim pomagale na poti k Bogu. Njegove MISLI so pred kratkim izšle v slovenskem prevodu pri celjski Mohorjevi družbi.

● **KONCILSKI ODLOKI** v slovenskem prevodu so sedaj izšli v eni knjigi. Izdal jih je nadškofijski ordinariat v Ljubljani. To je 16 dokumentov zadnjega cerkvenega zbora, poleg tega pa še spremno besedilo (splošen uvod, o koncilih, 2. vatikanski koncil, posebni uvodi k posa-

meznim dokumentom). Kakor sveto pismo tako bi moral imeti tudi koncilске odloke vsak kristjan za redno dnevno branje.

● **Knjigo Z VESELJEM BITI ŽENSKA (IN KAJ MOŽ LAHKO STORI ZA TO)** je napisala Ingrid Trobisch, mati petih otrok. Poleg iskrene izpovedi o lepotah in zahtevnosti zakonskega življenja pisateljica v tem delu odkriva, kako si zakonca v skupnem življenju lahko pomagata v dozorevanju za ljubezen. Knjigo je možno naročiti na naslovu: Jože Sušnik, Magdalenski trg 3, Yu-62000 Maribor. Cena 90 ND.

(nadaljevanje s 3. strani)

KOPER — V Luki Koper, slovenskem pomorskem pristanišču, so v juliju pretovorili tisoč ton blaga več, kot so načrtovali. Do pred kratkim so bili mnenja, da je mesec julij za pristanišče bolj sušen, sedaj pa so opazili, da tudi v poletnih mesecih promet ne upada. Na prvem mestu je ferry blago, čigar promet nenehno narašča. Zaradi naftovoda Krk—Lendava pa pripljuje v koprsko pristanišče manj ladij z nafto. Precej pa se je povečal uvoz hlodovine in eksotičnega lesa.

KRANJ — Na Gorenjskem je bilo v juliju zaposlenih 81.500 ljudi. V primerjavi z lanskim decembrom se je zaposlenost povečala le za 0,9 odstotka. To pomeni, da se tudi na Gorenjskem umirja pretirano zaposlovanje. Največje težave pri iskanju službe imajo še vedno nekvalificirani delavci. V juliju je iskalo na Gorenjskem 637 ljudi delo, od tega 365 žensk. Kljub temu pa ima Gorenjska najnižji odstotek nezaposlenih v Sloveniji.

LIPICA — Na večer pred osrednjo proslavo 440. obletnice lipiške koblarne so v kraški jami Vilenici med Lipico in Lokvijo pripravili literarni večer. V tem enkratnem okolju so sodelovali pesniki: Danilo Dolci s Sicilije (rojen pa je v Sežani), Marko Kravos, Aleksander Peršolja in Ciril Zlobec. Pred približno 100 ljubitelji poezije so brali svoje še neobjavljene pesmi. Poslušalci in tudi širša javnost pa si je zaželela, da bi pesniki uresničili obljubo, da bo ta prireditev vedno na večer pred lipiškimi prazniki.

LIVEK — Na Tolminskem se je konec avgusta izteklo pašno obdobje na planinah. Ob tej priliki je idrijsko-liška pašna skupnost organizirala srečanje živinorejcev in planšarjev. Zbrali so se na planini Matajur, kjer so se jim pridružili tudi živinorejci iz novogoriške občine.

LJUBLJANA — V živalskem vrtu so izgotovili ptičnik za papige. Uslužbenci živalskega vrta so preselili v nove prostore 11 vrst papig: plavoglave in rdečeglave avare, bele in

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NAŠ DELAVEC:

Pred nikomer ne skrivamo tega, kar pišejo in govorijo ter poročajo o nas zunaj naših meja, po svetu. Naši obmejni organi ne zasedajo potnikom iz tujine tujega tiska.

Naš delavec, Ljubljana, marec 80/10.

KATOLIŠKI GLAS: SLOVENSKA CERKEV DANES

Prof. Perko je (31. avgusta na študijskih dneh »Draga«) nanizal vrsto sedanjih vprašanj slovenske Cerkve, potem ko je tudi kritično, a v bistvu pritrdilno ocenil delovanje predvojne in medvojne slovenske Cerkve z vsemi njenimi krizami in kočljivimi nalogami.

Danes ima slovenska Cerkev v svoji notranjosti podobo različnih mišljenj. Zaveda se svojih odgovornih in nelahkih nalog v socialističnem sistemu. Išče sodelovanja z obstoječo družbeno stvarnostjo, a v svoji veliki večini zagovarja tudi kritičen pristop k temu. Le manjši del slovenske Cerkve kaže nekritičen odnos do družbene stvarnosti oziroma oblasti.

Slovenska Cerkev mora gledati na vsakdanje dogajanje in pozorno spremljati razvoj v slovenski družbi. Razkristjanjenje je že precejšnje, v to je veliko pripomogla zlasti uradna ateizacija in krivična propaganda v zvezi z medvojno Cerkvijo.

Predavatelj je nadalje ocenil kot pravo kulturno sramoto dejstvo, da npr. oblasti skušajo še iz besedil narodnih pesmi ali iz Andersonovih pravljic izbrisi vsak namig na verska znamenja ali božanstvo.

Poleg tega pa je morda še bolj nevarna sodobna življenjska materialistična miselnost, ki ne daje prostora duhovnim dobrinam.

Položaj slovenske Cerkve je danes še vedno težak, čeprav ima Cerkev določeno možnost notranjega delovanja. Prav kolikor je gospodarsko neodvisna od režima, je Cerkev svobodna, in je gotovo edina družbena ustanova v Sloveniji in Jugoslaviji, ki ni pod vplivom Zveze komunistov.

Katoliški državljani pa so še vedno državljani drugorazredne stopnje, saj jim je pot v marsikatero službo zaprta (vojska, policija, šolstvo, itd.). Država tudi ne daje možnosti sodelovanja pri velikih javnih občilih (npr. televizija in radio), tako da so verni državljani tudi na tem področju zapostavljeni.

Prof. Perko je zaključil svoja izvajanja z izrazi upanja na nove kalí preropenja slovenskega krščanstva in njegov nadaljnji razcvit.

Katoliški glas, Gorica-Trst, 4. sept. 80/1.

DIE WELT:

KLIC PO SVOBODI POSTAJA VEDNO MOČNEJŠI

Prvikrat po Titovi smrti se je eden vodilnih jugoslovanskih leposlovnih listov potegnil za politično svobodo in strpnost. V nekem uvodniku se beograjske *Književne novine* zavzemajo za pluralizem in se izrekajo proti prisilnim družbenim ureditvam.

Pisec članka, Rade Bojanović, pravi — očitno namigujoč tudi na jugoslovanske razmere — da uporablja »prisilna družba« zatiranje in nestrpnost za to, da brani koristi vladajočih izbrancev. Bojanović je blizu novomarksistični skupini Praxis.

»Legija poprečnih sopotnikov in koristolovcev« se je v prisilnih družbah zbrala okrog smetane na vrhu, trdi pisec. To je eden od vzrokov za »neizogibni zgodovinski propad«. Posledica tega je namreč slab družbeni izbor, ki ljudi oropa osnovnih potreb, kot svobode, enakosti in zagotovljenega življenja. V prisilnih družbah se množično porajata nezadovoljstvo in napačnost.

Strpnost in svoboda, tako piše Bojanović, bi vzdržema vodili h gospodarski blaginji in kulturni ustvarjalnosti. Nasprotno je pa svetovnonazorska nestrpnost vselej vzrok za vojno in bedo. »V vzhodnem bloku prikazujejo kapitalistično ureditev običajno kot pošast,« piše dalje, a treba bi se bilo vprašati, kako je mogoče, »da je tako slab svetovni nazor od velikega dela človeštva sprejet.«

Bojanović poziva očitno Titove naslednike, ko pravi, da je treba za odpravo mrtvila zaprte družbe uveljaviti »odprtost duha«. Svetovnonazorski in politični monopol vodi konec koncev k oslavitvi celotnega sistema.

Die Welt, Hamburg, 16. avg. 80/7.

FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG:

GONJA PROTI OPOZICIONALCEM V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji zavzema gonja proti Djilasu in drugim tako imenovanim »opozicionalcem« vedno večje mere. Človek ima vtis, da bi nepopustljivci v partiji radi ob podpori policijskega aparata izrabili resno bolezen dejanske »uskaljevalca« Bakarića in tako spremenili splošno ozračje.

V nekaterih delih Jugoslavije, predvsem v Bosni-Hercegovini, nalagajo že za malenkostne prestopke vedno bolj izredno trde, delno leta trajajoče zaporne kazni. Žrtev tega vprašljivega sodstva sta postala tudi dva mlada frančiškana, pp. Vidović in Turodić, ki sta dobila vsak po šest let ječe, ker naj bi imela »sovražno literaturo.«

Za vzorec je imela tudi Hrvaška že svoj proces: v Somboru so obsodili v silno vprašljivih okoliščinah na daljše zaporne kazni skupino ljudi, ker naj bi imeli orožje in zaradi drugih dozdevno sovražnih dejavnosti. V Zagrebu so mnogi ljudje mnenja, da je do priznanja te skupine prišlo na neobičajen način. Spominjajo se med drugim »bombnega procesa« izpred petih let, pri katerem so bile izrečene najprej smrtne obsodbe, kasneje pa je prihajalo vedno bolj na dan, da stoje dokazi za krivdo obtožencev na manj kot šibkih nogah. Ob ponovnem postopku jeseni 1978 je ostalo v zapisniku izrečno zapisano, da je milica obtožence mučila.

Dragoslavac (skupaj z Baltičem, ki je prav tako kot on Srb, na Hrvaškem za Bakarićem najvplivnejši politik in komunistični nepopustljivec) je zadnje dni razumnike dvakrat zaporedoma napadel. V Beogradu se je skupina profesorjev potegnila za spremembe v gospodarstvu, v Sloveniji pa so se razumniki uprli varuštvo nad kulturnim življenjem. Zdi se, da imajo nepopustljivci v partiji trenutno največji strah pred razpravljanjem o obrambi človekovih pravic v Jugoslaviji. Glede tega je Dragoslavac posebno vzkipel.

Gotovo se ni »amnesty international« po slučaju sedaj odločila, da bo

sive nimfe, kakaduje, amazonke, meniške papige, jandaje, mandaje, aleksandrove papige in sivega jaka. Tako so rešili problem papig, saj so bili ptiči doslej skoraj vse leto zaprti v zgradbi.

LJUBLJANA — V petek, 28. avgusta, se je v Ljubljani začela akcija podeljevanja »enotne matične številke. Poštarji so začeli prinašati občanom kartončke z vpisano matično številko. V bodoče bo matična številka vpisana v vseh občanovih dokumentih — osebni izkaznici, potnem listu, zdravstveni izkaznici, delovni knjižici in seveda tudi v matični knjigi. EMŠO (enotno matično številko) bodo slej ko prej dobili vsi Jugoslovani, saj jo predpisuje zvezni zakon iz leta 1962.

LJUBLJANA — Maturanti Slovenske gimnazije v Celovcu so tudi letos bili na obisku v Jugoslaviji. Letos so posvetili posebno pozornost zgodovini jugoslovanskih narodov in narodnosti. Obiskali so Beograd, Ohrid, kjer so preživeli dva lepa počitniška dneva. Potem so nadaljevali pot do Prizrena, koder so se seznanili s problemi in delom albanske narodnostne manjšine. Seveda so bili tudi na naši obali in si ogledali lepote Dubrovnika in Splita. V slovenskem glavnem mestu pa so bili deležni gostoljubnosti nekaterih slovenskih ustanov.

LJUBLJANA — Prve dni septembra so šolski zvonci naznanili začetek novega šolskega leta. V Jugoslaviji je sedlo v šolske klopi blizu 3 milijone osnovnošolcev in srednješolcev. V Sloveniji pa je letos prišlo v šole 300.000 mladih. Prvošolcev je 29.000. V celoti je v 848 osnovnih šolah v Sloveniji vpisanih 218.000 šolarjev. Celodnevna šola se tudi že uveljavlja, saj so jo letos organizirali že na 100 osnovnih šolah. V srednje šole se je letos vpisalo 9000 mladih, od tega 4500 v gimnazije. Da bi se šolarji po ugodnejših cenah dokopali do učbenikov, so v Ljubljani odprli že 12. sejem rabljenih šolskih knjig.

LJUBLJANA — Podpredsednik slovenske vlade Dušan Šinigoj je na Gospodarskem razstavišču v Ljub-

ljani odprl 26. mednarodni vinogradniško-vinarski sejem, ki je po razstavi in preizkušnji vzorcev spet rekord. Direktor Gospodarskega razstavišča Florjan Regovec je vinski sejem v Ljubljani označil kot največjo tovrstno prireditel na svetu. Poleg visokih slovenskih političnih predstavnikov se je otvoritve sejma udeležil tudi avstrijski obrambni minister Otto Rösch.

LJUTOMER — V Ljutomeru so v podjetju Mlekoproduct v prvem polletju letos predelali 18 milijonov litrov mleka v 1600 ton ementalca, 200 ton parmezana, 600 ton topljenih sirov in drugih vrst mlečnih izdelkov. Zlasti pri proizvodnji ementalca so dosegli svetovno kvaliteto in ga začeli izvažati v Švico. Švicarji pa slovenski ementalec skupaj s svojim prodajajo v Združenih državah Amerike. Tudi parmezan so v velikih količinah izvozili v Italijo in ZDA. Z deviznim izkupičkom pa so že letos povečali proizvodnjo kvalitetnih sirov.

MARIBOR — Številni jugoslovanski, predvsem pa slovenski zeliščarji, so se zbrali na mariborskem sejmišču. Doslej je bilo že pet tovrstnih srečanj. Na sestanku, ki se ga je udeležilo več kot 30 zeliščarjev, so se pogovarjali o nabiranju zelišč. Da bi pa svoje znanje preizkusili tudi v praksi, so se z avtobusom odpeljali na Duha na Ostrem vrhu.

MARIBOR — V Mariboru končujejo največjo mariborsko osnovno šolo, ki se bo imenovala po borcih za severno mejo. Od prvega dne pouka bo šola prešla na celodnevno delo. Sprejela bo 650 učencev in učenk. V šoli je že vsa potrebna oprema, vse domače izdelave. Prispeli so tudi že učni pripomočki — od zemljepisnih kart pa do interne barvne televizije. Kuhinja res ni velika, je pa sodobna in zmore pripraviti dnevno 800 obrokov.

MURSKA SOBOTA — Podružnica mariborskega študentskega servisa je v Prekmurju v juliju in avgustu zagotovila dober zaslužek 90 dijakom in študentom.

imela odslej za razmere v Jugoslaviji bolj budno oko. Še vedno so v Jugoslaviji kaznivi tako imenovani »besedni prekrški«, to je, vrsté se zaradi razmeroma nedolžnih izjav. Namesto da bi te kazni že vendar odpravili, se preganjanje teh prekrškov, kar posebno vabi k denunciantstvu, še krepi. Prav te dni so v Srbiji obsodili gimnazijskega profesorja, ker je v zasebni družbi izrazil mnenje, da obstaja delavsko samoupravljanje le na papirju.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 30. jul. 80/3.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG:

ZARADI SVETOVNONAZORSKIH KLEŠČ V GOSPODARSKO BEDO

Da se bo sedanje močno poslabšano stanje s preskrbo v doglednem času bistveno popravilo, tega v Beogradu nihče ne verjame. Razvrednotenje dinarja je doslej vodilo do opaznega skoka cen pri tistih proizvodih, ki so odvisni od uvoza, predvsem pri bencinu. Za zimo se že govori o omejitvi gorilnega olja in bencina, cena za superbencin bo po nekaterih napovedih poskočila celó na 30 dinarjev (2 marki). Že se tudi govori o ponovnem razvrednotenju dinarja.

Kot večina drugih dežel trpi kajpak tudi Jugoslavija zaradi politike cen v deželah, ki olje proizvajajo. Da pripada mnogo teh dežel h gibanju nevrščenen in kot takih med zaveznice Jugoslavije in da te istočasno njo kot rodno deželo nevrščenenosti, pa tudi druge dežele v razvoju, izkoriščajo, o tem se v Jugoslaviji ne razpravlja.

Je pa v Jugoslaviji še druga gospodarska kriza, s koreninami doma, katere vir leži navsezadnje v samoupravnem sistemu. Delavci v samoupravnih podjetjih imajo svoje delo tam le za pot do zagotovitve plače ter socialne in starostne preskrbe, medtem ko si resnični dohodek zaslužijo z zasebnim delom, ki ga, če je treba, opravljajo tudi v običajnem delovnem času. Lagodno delo v podjetju in zagnano delo v prostem času vodita z ene strani do razmeroma visokega osebnega dohodka, z druge pa do zelo nizke proizvodjalnosti po tovarnah. Osebna kupna moč je sorazmerno velika, izvozne možnosti industrije pa so majhne. V glavnem proizvajajo za notranji trg. Vse to je vodilo med drugim do 8 % gospodarske rasti na leto, a tudi do sedanje inflacije 25 do 30 %.

Tudi svetovnonazorska zavrtost, zaradi katere trpi sleherni socialistični sistem, močno doliva olja h gospodarski bedi. Na vodstvena mesta pride le, kdor je predvsem dober komunist. Zdomce snubijo, naj bi vlagali devize v jugoslovansko gospodarstvo. Ti sem in tja to tudi store, vendar kvečjemu v majhne zasebne restavracije. Pred vlaganjem v izvozna področja imajo strah, prepogosto je tu marsikdo svoje prihranke izgubil. Ideologi jugoslovanskega samoupravnega socializma nimajo korajže, da bi dovolili zasebna podjetja z več zaposlenimi, to bi namreč pomenilo »omehčanje« sistema.

Vsekakor utegne imeti nizka proizvodjalnosti tudi politične posledice: če se bo konkurenčnost Jugoslovanov na Zahodu še zmanjšala, bodo morali leti prodajati svoje izdelke na Vzhod, s tem pa prelomiti politično načelo, da bodo razvijali s COMECONom le eno tretjino svoje trgovine. Moskva bi v tem našla lepo možnost, kako Jugoslavijo tesneje privezati nase.

Nevarnost je slejkoprej tu. Sicer govorijo Jugoslovani, da imajo na Zahodu le kakšnih 13 milijard dolarjev dolga, zahodni bančniki pa menijo, da to zadevo boljše poznajo: Jugoslovani naj bi bili na Zahodu zadolženi za 17 do 18 milijard dolarjev. Če ne bo, tako menijo ti strokovnjaki, gospodarska kriza kmalu premagana, utegne biti Jugoslavija v nekaj letih nesposobna, da bi svoje dolgove poplačala. Trenutno je Jugoslavija na lovu za posojilom dveh milijard, da bi poravnala letni plačilni obračun.

Da ni življenje prek možnosti več dalj časa možno, vedo jugoslovanski voditelji že lep čas. A obenem niso kos težavi, kako pripraviti delovne občane do tega, da bi ob le neznatno zvišanih plačah delali bistveno več kot doslej.

Süddeutsche Zeitung, München, 5. avg. 80/4.

Gospodarske težave v Jugoslaviji se kopičijo in v »kolektivnem vodstvu« porajajo živčnost. Danes ni tu nobenega Tita več, ki bi s svojim osebnim ugledom lahko prekril pomanjkljivosti »sistema«. Na preizkusni tehtnici leži »sistem« sam.

Prve politične posledice so se že pokazale. V Sloveniji je bil odstavljen šef vlade Vratuša, svojčas Kardeljev tajnik; nadomestil ga je republiški notranji minister Zemljarič. Vratuša je bil v dokajšnji meri izdelal novo ustavo 1974, na kateri sloni sedaj veljavni gospodarski sistem samoupravljanja. Ali so že na lovu za grešnimi kozli? Slovenski partijski šef Popit je brez ovinkov poveda, da so spričo sedanjega gospodarskega stanja potrebni na vrhu republiške uprave ne teoretiki, marveč ljudje z »operativnimi sposobnostmi«. Seveda je dobiti v Sloveniji ljudi, ki namigujejo na prejšnjo službo Zemljariča in menijo, da je v jugoslovanskem gospodarstvu že dovolj policajev in da bi bilo prav, pustiti tudi do besede ljudem, ki se na proizvodnjo razumejo.

Zdi se, da ima odpustitev Vratuše še neki vidik. Ne le Vratuša, tudi Dolanc je prišel iz Kardeljeve okolice, tudi njega je Kardelj politično rinil naprej. Ali bo rastoči odpor političnih praktikov proti Kardeljevi zapuščini »nauka o sistemu« zamajal tudi Dolančev položaj? Čuti je dve mnenji: po prvem naj bi se Dolanc od Vratuše pravi hip oddaljil, po drugem pa naj bi mu dal Popit vedeti, da bi bilo zanj podpiranje Vratuše le komajkaj smiselno.

Razvrednotenje dinarja je le v neki meri pospešilo izvoz in s tem nabiranje deviz ter grozi, da bo spet postalo kot udarec s šibo po vodi: kaj kmalu bi bilo treba dinar ponovno razvrednotiti; pričakovanega »predretja« ni bilo.

To »predretje« se zdi mnogim Jugoslovanom, pa celo mnogim režimskim funkcionarjem, možno le s korenito spremembo sistema. Ta, za komunistično deželo presenetljiv uvid, je pridobil zadnje tedne skoraj skokoma na teži, tudi na politični. Seveda se z njo brati prav tako velika bojazen, da bi utegnile imeti temeljne spremembe sistema posledice za ves režim. Spremembe bi lahko uresničili le v smeri osnovnega popuščanja, nadaljnjega osamosvajanja samoupravnih podjetij, krepitve le-tega in nadaljnjega osvobajanja zasebne sektorja, tako obrtnega kot kmetijskega. Gospodarski položaj je slab, iz nezadovoljstva občanov bi se utegnile skotiti neslutene politične posledice.

Zdi se, da je tudi »kolektivno vodstvo« samo spričo stalnega razvrednotanja dinarja in inflacije v neki meri nemočno. Dejansko se komaj kaj zgodi. Očitno so politične težave, ki tičijo za vsemi nameni sprememb, prevelike. Npr. zahteva, naj bi ostal prigospodarjeni denar »končno« v glavnem podjetjem, zveni lepo, a bi pomenila močno zmanjšanje davkov in siceršnjih oddaj za »družbeno vodstvo«, to je, za državo. Kdo bo potem plačeval socialistično državo s partijo, njeno kontrolo, njenim ogromnim policijskim aparatom in njenim zunanjepolitičnim hlepenjem prek mere?

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 29. jul. 80/8.

Jugoslovanska tajna policija UDBA je poskušala nekega na Švedskem živečega jugoslovanskega časnikarja in učitelja prisiliti k temu, da bi kot tajni agent delal zanjo. Kot je sporočila švedska varnostna policija Säpo, so pod grožnjo njegovim staršem zahtevali od njega, da bi zbiral informacije o svojih rojakih na Švedskem in jih sporočal UDBI. V ozadju te neuspele akcije je bil jugoslovanski generalni konzul v Malmö, je sporočila Säpo, in s

MURSKA SOBOTA — Republiški zavod za šolstvo je tukaj organiziral tečaj za strokovno izpopolnjevanje ravnateljev in vzgojiteljev slovenskih dijaških domov v zamejstvu. Na tem srečanju so si vzgojitelji iz Celovca, Trsta in Gorice ne samo izmenjali izkušnje pri vzgoji mladih Slovencev, ampak so tudi osvežili in izpopolnili strokovno znanje.

NOVA VAS NA BLOKAH — Prebivalci Bloške planote so po dolgoletnih prizadevanjih dobili novo ambulanto. Za njo so preuredili prostore v stanovanjskem bloku v Novih Blokah. V njih imata svoje prostore zobna in splošna ambulanta s potrebnimi laboratoriji.

NOVO MESTO — Dramski igralec Jože Zupan je že 185. ponovil pridige Janeza Svetokriškega. Zadnjič je nastopil v domu JLA v Novem mestu, kjer je uspešno podal melodramo »En srečen, veseli inu vseh troštev polni dan voščim«, ki je sestavljena iz pridig Janeza Svetokriškega. S to dramo je dramski igralec Jože Zupan žel velik uspeh doma in tudi zunaj naših meja.

NOVO MESTO — Dolenjski občani so pokazali tudi v krvodajalskih akcijah velik čut odgovornosti do družbe. Letos se je v novomeški transfuzijski postaji zglasilo do konca avgusta že 3320 krvodajalcev, ki so darovali 1170 litrov dragocene življenjske tekočine. Zaradi tolike radodarnosti bodo letos zlahka presegle letni načrt.

PIRAN — Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije je v Piranu organizirala seminar za starše predšolskih slepih otrok, ki imajo tudi motnje v duševnem in telesnem razvoju. V Sloveniji je 2223 slepih, od tega je več kot 30 slepih predšolskih otrok z omenjenimi motnjami.

PORTOROŽ — V primerjavi z vsakoletnim poprečjem so portoroški solinarji nagrabili letos bolj malo soli. Do konca avgusta so po besedah direktorja Soline iz Portoroža uspeli »požeti« le 2000 do 2300 ton soli. Na ta bolj slab uspeh je gotovo vplivalo tudi vreme, saj so z delom začeli šele 23. julija. Le avgusta in

prve dni septembra ni bilo veliko dežja. Tako so v dobrih tridesetih dneh nagrabili komaj kakšno tono več kot pa v desetih julijskih dnevih. Na dan pa so solinarji poželi tudi do 200 ton soli.

POSTOJNA — V prvi polovici letošnjega leta si je Postojnsko jamo ogledalo 17.500 turistov manj kot v enakem obdobju lani, ko so imeli 265.541 obiskovalcev. Letos je predvsem manjkalo domačih obiskovalcev. Le tujcev je bilo za 7885 več. Rekordni obisk je bil 17. julija, ko so vodiči popeljali po jami 11.271 turistov. Menijo, da je za upad števila obiskovalcev kriva tudi nova avtocesta, ki se ogne Postojne in Postojnske jame.

PREŠKI VRH NAD RAVNAMI — Lansko leto v jeseni so na Preškem vrhu odprli v muzej preurejeno Vorančevo bajto ter Prežihov spomenik. Od takrat je Spominski park na tem hribu med najbolj obiskanimi znamenitostmi v Mežiški dolini. Med tednom, predvsem pa ob koncu tedna, si muzejsko zbirko v bajti ogleda veliko domačih in tujih obiskovalcev.

PTUJ — V počastitev 200-letnice Kopitarjevega rojstva je Ljudska in študijska knjižnica v Ptuj pripravi la v okviru VIII. ptujskih kulturnih srečanj razstavo »Slovenski slovnica-čarji«. Razstavljeni so originalni izvodi ali ponatisi slovenskih slovnice, vadic, pravopisov in drugega.

PTUJ — Delavci, ki urejajo okolje novega dijaškega doma učencev, so naleteli na zanimivo arheološko najdbo. Izkopali so dobro ohranjen sarkofag z okostjem. Pokrov sarkofaga je delno poškodovan, tako da menijo, da je bil že izropan. Že prej so na tem območju, predvsem pri Rabeljčji vasi, odkrili grobišča iz 4. in 5. stoletja, vendar na tako dobro ohranjeno najdbo še niso naleteli.

SV. LENART V SLOVENSKIH GORICAH — Celotna škoda, ki jo je povzročilo katastrofalno neurje v Lenarški občini znaša po najnovejših ugotovitvah 38,307.600 dinarjev, od tega samo v kmetijstvu 24,3 milijonov. Neurje je prizadelo 1651 hektarov kmetijskih površin.

tem v zvezi govorila o »zelo resnem primeru«. Trenutno je obdolženi diplomat v Jugoslaviji.

Frankfurter Allgemeine Zeitung, Frankfurt, 21. avg. 80/4.

LE FIGARO:

TITOVO »RAZKOLNIŠTVO«

Tito se je dvignil kot gospodar Jugoslavije iz srede največjega prelivanja krvi v 2. svetovni vojni: 1.700.000 mrtvih (od 18 milijonov prebivalcev). Pri tem se ne ve več prav, koliko jih je od vseh teh padlo v vojni na tujem, koliko pa jih je bilo žrtev najdaljše, najbolj neusmiljene, najbolj krvave državljanske vojne, ki je bila vojna med posameznimi narodmi in obenem boj za prevzem najvišje oblasti. Če je kje na svetu kakšna oblast, ki so jo posvetili valovi prelite krvi, potem je bila to Titova.

Pod zastavo samoupravljanja (ki mu je uspelo pokriti le gospodarsko neuspešnost, svojsko vsakemu socialističnemu režimu) in pod zastavo decentralizacije vseh državnih ustanov v Jugoslaviji, posebno še decentralizacije gospodarstva (ko so se odpovedali slehernemu načrtovanju po sovjetskem vzorcu) so vzplamtele vse vrste nepotešenosti.

Tito je decentraliziral tudi samo komunistično partijo. S tem da je uporabil zagrebške nacionaliste in beograjske liberalce (1971-1972), pa ni dovolj odvrnil grozečega razpada partije v pet ali šest neodvisnih partij. Tako ostajata v Jugoslaviji le dve zares enotni strukturi: vojska in zavozlani ustroj kolektivnega vodstva. A kolektiv se brez sodnika (Tita) lahko kaj brž zamaje.

Jugoslavija je edina evropska država, ki je v gibanju neuvrčenih zavzeto udeležena. Znano je pa prizadevanje sovjetskih oblasti, ki namerjajo potisniti v tem gibanju Jugoslavijo ob rob ali jo celo izriniti iz njega. To kljub temu, da Tito ni bil nikakšen neopredeljenec. Še septembra je v Havani dejal: »Nikdar nismo imeli obeh blokov za enaka.«

Jugoslavija zavzema predvsem v mednarodnem komunističnem gibanju izvirno mesto: na njegovem notranjem obrobju. Ali bo Sovjetska zveza še naprej priznavala posebne pravice, ki si jih je dobil Tito znotraj socialističnega sveta?

Le Figaro, Pariz, 6. maj 80/1. in 6.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG: IZGUBLJENI SOCIALIZEM

Poljska kriza je zato tako polna rušilne sile, ker ne gre pri njej le za spore okrog plač, cen, vprašanj porazdelitve, sadov slabega gospodarja, ki ga pogojuje sistem, marveč tudi za znake razpadanja socializma. Kar prihaja tu na dan, to ima svoje korenine v načelni politični krizi. Ta tli po vsej Vzhodni Evropi že lep čas. 35-letnemu vtepanju v glavo in »vzgoji novega človeka« se ni posrečilo, da bi v občanih ustvarili vdanost ali celó čustveno soglasje s svetovnonazorskim sistemom. Nasprotno: istovetenje občanov s tam vzpostavljenim socializmom je v zadnjih letih upadlo in se bliža ničli.

Na celotnem »socialistično« vladanem Vzhodu o socialističnih pojmih ne razmišljajo več, jih ne stavljajo pod vprašaj, jih ne razlagajo na novo, marveč jih le uresničujejo — in to tako preprosto, da si je komaj moč predstavljati. Takšno ravnanje je privedlo do tega, da v nobeni državi pod sovjetsko oblastjo marksizem ne očarjuje, je, niti ne vzbuja v ljudeh zanimanja.

Da bi podružbenje proizvajalnih sredstev odpravilo delo, ki je navezano na plačo? Zgodilo se je prav nasprotno, namreč garanje brez sleherne sle-

(dalje na str. 32)

janez jalen

tri zaob- ljube

Povest o zvesti ljubezni
med gruntarskim sinom
in bajtarsko hčerjo

Klemen je spoznal Lončarjevo Lenko iz Ljubnega: obema je bilo takoj jasno, da sta za skupaj. Dobil ji je mesto točajke v krčmi pri Žabarju pod Broscem, da jo bo lahko večkrat videval.

Takrat so bili na Slovenskem Francozi. Francoska žandarja sta zalotila slikarja Leopolda in Valentina Layerja, da sta ponarejevala njihov denar. Vtaknili so ju v ječo, kjer je Valentin kmalu umrl. Leopold pa je naredil v zaporu zaobljubo, da naslika Marijino podobo za Brezje, če ječo preživi.

Drugo zaobljubo je naredil rodinski župnik Kristan: ko so bili prišli Francozi prvič k nam, se je skrtil pred njimi, skrtil pa tudi cerkveni denar; če reši denar in če se reši sam, tako se je bil zaobljubil, sezi-da novo cerkev.

10. avgusta 1812 so se morali po ukazu Francozov zbrati gorenjski vozarji v Kranju za pot v Rusijo. Stari Marka je določil za to pot vozarja Andreja. Ta je šel nerad, pa se mu je sam od sebe ponudil, da ga zamenja, Klemen.

Vozarji so vozili skozi sneg in

mraz proti Moskvi. Ko je bil kmalu za tem Napoleon tepen, so se obrnili, zmedli in razšli. Klemen je bila samó še kost in koža. Napol mrtev se je sredi Rusije na lepem srečal z domačim konjem Murijem.

Kakor bi zagledal ves svoj rojstni dom in vse domače hkrati, je Klemen objel konja okrog vratu in zaihtel in zajokal.

Naenkrat je Muri dvignil glavo, se ozrl nazaj proti sedlu, iz katerega je omahnil razcapan oficir in obvisel z nogo v stremenu. Klemen si je vse prizadejal, da bi rešil Murija mrličeve teže, pa mu ni uspelo. Kljub temu mu ni še povsem zamrla skoraj že ugasla iskra upanja. Če ne more z otrodlimi rokami odmotati mrtvega polkovnika, pač odreže streme, sede sam na konja in doseže most čez Berezino, pa bo skoraj že doma.

Res se mu je posrečilo. Odrezal je streme in mrlič se je zmrznjen kakor trkelj zavalll v sneg. Pa kaj, ko ni imel Klemen več toliko moči, da bi se dvignil v sedlo!

Čez nekaj časa je Muri zropotal v sneg, začel zajemati sapo in milo pogledovati Klemena.

»Sedaj je pa zares vsega konec!« se je zavedel Markov desetnik. Omahnil je še sam v sneg, objel spet konja okrog vratu, jokal kakor otrok in začel izdihajočega Murija na pol odprti gobec poljubljati.

Kaj se dogaja v široko izhogeni gazi za njim, ga ni več zanimalo. Le to je vedel, da bo Murija branil do zadnjega diha in ga ne bo pustil, ko pogine, še gorkega razrezati, malo opraziti in pogoltati.

Obraza niti dvigniti ni hotel več. Slišal je pa, da je hrup za njima za kratek čas narasel, potem se je pa naglo oddaljil naprej proti Berezini. Tega pa ni mogel vedeti, da niso bili kozaki, marveč mužiki, ki niso imeli namena ubijati. Hoteli so samo prestrašiti sestradano, razcapano, zmrzujočo in pravzaprav brez boja tepeno vojsko mogočnega samosilnika Napoleona.

Klemen je samo še čakal, kdaj se mu zasadi kozaška sulica v hrbet.

Res je obstal jezdec tik za njim.

Klemen je tesno objel Murija, ki je prav ta trenutek izdihnil. Klemenovega hrbita se je res dotaknila sulica, pa ne z ostrim, s topim koncem. Hkrati je Klemen zaslišal pri-

jazno in povablivo besedo: »Vstavaj, brat!«

V smrtni stiski je spustil Murijev vrat in se z na pol mrtvim očesom, postrani ozrl. Zagledal je dobrodušen, kosmato poraščen obraz tršatega možaka, ki ga je usmiljeno gledal z nizkega, skoraj kakor ovca od-lakanega konja.

Vladimir Vladimirovič je znova začel opešanca dregati s sulico in iz-podbujajoče hrabil umirajočega: »Vstani, vstani, brat! Dober človek si, ko v smrtni stiski poljubljaš umirajočega konja. Škoda bi te bilo! Vstavaj, vstavaj!«

Klemen se je trudil, da bi se vzdignil, pa ni več zmožgal. Vladimir Vladimirovič je to kaj kmalu izprevi-del in se skobacal s svojega kosmatega konjiča. Mož tudi sam ni bil več pri polni moški moči. Dvignil je že na smrt pripravljenega Markovega Klemena s francoskega smrdulaka v na pol raztrgano sedlo in ga odnesel po stranski gazi v neskončno rusko stepe.

Markov Klemen je prebolel pljučnico. Vstal in shodil je že, ni bil pa še povsem zdrav. Na gorkem je bil in mleka in kruha mu ni manjkalo. A te novice niso prišle iz Rusije na Kranjsko.

V začetku decembra je prišla vest, da je Napoleonova armada uničena. Prešla je zima in prišla pomlad. Slišati je bilo, da se je od šeststodeset tisočev bojnikov vrnilo komaj dobrih pet, deset tisoč. In še ti večinoma z ozeblimi udi, brez prstov na rokah in nogah.

Sredi poletja je Avstrija napovedala Franciji vojno. Tri tedne pred Vsemi svetimi ni bilo na Kranjskem nobenega Francoza več.

Sveti Mihel je Francoze pospravil, mašo ob delavnikih za uro kasneje nastavil in zoril slive in češplje, ru-menke in tepke, začel stiskati sad-jevec in namakal, da bo tudi kaj žganja pri hiši, če bi koga kdaj kaj črvičilo. Mali šmaren je posekel in posušil otave in hitel pospravljati polja. Jesen je jesen. Nič ne moreš vedeti, kdaj se bo vreme sprevrglo.

Ceste, ki so jih ob umiku Francozi skoraj povsem izpraznili — le kakšna mršava kravica je bosoparklja capljala pred dvokolesnim koškom — so se začele spet polniti.

Lenka ni več utegnila iti na polje. Kar ves dan je morala streči gostom.

Pa so prihajali in se ustavljali. Kletev je skoraj povsem obmolknila, oglasila sta se pa prešerna pesem in glasen vrisk. Saj se je odprla spet cesta od Trsta do Dunaja, od morja do Donave in še niže dol in še višje gor.

Furmani po cest peljajo,
konjiči v štalci rezgetajo...
Jujuju, juhuhu!...

V oživelem hrušču in trušču ni Lenka več utegnila noč in dan misliti samo na Klemena in se je začela, ko so umirali zadnji jesenski kosmati in večvrhi encijani, spet razcvitati.

Minili so Vsi sveti. Župnik Ažbe je tako lepo povedal, da je danes god vseh tistih svetnikov, ki niso napisani v nobeni pratiki, pa so kljub temu svetniki in naši priprošnjiki, morebiti še bolj veljavni kakor tisti v pratikah. To so naši dedje in pradedje, naši zgarani očetje in matere, naši bratje in sestre, strici in tete in nazadnje, ne najzadnji, naši nedolžni otročiči.

Na grobovih so zagorele lučke, potrepetavale še pozno in noč in drugo jutro navsezgodaj spet oživele. Potem pa...

Vozarji, ki so skoraj vsi prišli domov pomoliti za rajne, so spet zapregli za na široko cesto. In je šlo gor in dol, in krčma pri Žabarju pod Broscem je hrumela od jutra do večera in kdaj tudi še pozno v noč. Lenka včasih ni mogla več zmagovati in je morala poprijeti še Francka, čeprav je Janezka šele pred kratkim poslala h krstu. Lenka je Klemena kar nekako pozabljati začela, saj se je ves mladi vozarski svet sukalo okrog nje.

Triglav in Stol, oba sta imela že bele kape, ko je pod noč po Broscu navzdol prizaviral do Žabarja z dvema paroma konj in s težkim parizanjem Koroščev vozar iz Spodnjih Gorij, Gorjušec, kozavi Naca. Da nocoj ne more več naprej, je rekel — zjutraj je zapregel v Postojni — pa čeprav konja nakrmi z meglo in odene s temo, sam pa leže v mehko blato pod voz in si za uspavanko trdo zasmrči.

»Preklemano se je zbrital na vojski,« si je mislil mladi gospodar in že oče Janez in ugodil kozavemu Gorjušču, kakor bi se bil z dvema

najlepšima paroma belih lipincev v zlati kočiji pripeljal pod Brosc.

»Pa kako je do teh konj in zavidljivo trdnega parizarja prišel?« je bil radoveden mladi Žababirt. »Že poizvem zvečer!«

Kakor uglednemu gospodarju z najbolj trdne domačije je Janez pomagal gorjuškemu bajtarju opraviti konje. Celó posteljo mu je ponudil, s svežimi rjuhami pregrnjeno, pa jo je Naca odklonil, češ da bo spal kar na poležani slami v konjaku, ko svojih konj nikomur ne zaupa.

Za večerjo si je Naca naročil pečenko in veliko ljubensko skledo narezane zeljnate solate, s krompirjem mešane in z zaseko zabeljene. Res je moral biti lačen. Saj je poleg vsega tega še četrť hlebca kruha pomedel.

»Le kam devlje?« je občudoval med večerjo Naca krčmar. Gorjušec pa se je naslonil nazaj na klop, zadovoljno prekrizal roke in naročil polič vina, da zamoči špranje, kakor je rekel, če je premalo stlačil mrvo v svislí svojega želodca.

Svojevrstni bohinjski govoricí je prislunhilo tudi tistih nekaj gostov, ki so sedeli pri drugih mizah.

Zunaj se je znočilo. Janez, podjeten novi gospodar, je s plamenečo tresko, po katero je bil stopil v kuhinjo, prižgal od stropa visečo leščerbo in grede premislil, kako naj zaplete Bohinjca v pogovor, da bo izteklo čim več vina iz soda in se zakotalilo v njegov žep kar največ okroglega srebra.

Plamenček pod stropom je vztrepetal. Janez je vrgel tresko v ugaslo levo (= vdolbinico za razsvetljavo), ki so jih Francozi v gostilnah prepovedali žgati. Da je to zaostalost, so rekli. Kljub temu so jo pa pri Žabarju še vedno kdaj pa kdaj zakurili. Na vse domače praznike, kakor na sveti večer. Kako bi se pa to videlo, če bi bil Ježušček rojen pri smrdljivem petrolejskem čuku, ki zasmradi hišo, da se še odkašljati ne moreš. Ali pa na Vseh svetih dan! Med roženenci! Kako naj družina izve, da isti, ki je med letom umrl, še ni v nebesih, če ne bo proseče zacvillilo v plamenih v levi?

Leva je bila mrzla, pod stropom je pa začela duše greti z lanenim oljem napolnjena leščerba. Gospodar je levo pustil odprto, se obrnil in voščil: »Dober večer in mirno noč!«

»In Bog nam daj svojo pomoč!« so kakor v zboru odgovorili gostje v hiši.

»Krčmar je odšel od leve k veliki mizi in prisedel k Nacu. Previdno, okrog vogla je začel: »Pa se dolgo nisi oglasil pri nas, Naca!«

»Od takrat ne, ko sem ga prav precej imel, Napaljona tristo tvažentkrat preklel, vašega fajmoštra užalil, konje v dir nagnal po Broscu navzgor in se skoraj s samim Bogom skregal. Bi se tudi bil. Pa sem se spomnil tele vaše brhke Lenke, ki bi nikogar drugega ne bila, če bi jaz kozav ne bil, kakor moja. Prmej pribit lavdan!«

Lenka je prav takrat postavila novo pijačo na mizo in takoj oporekala, da nikogar drugega ni imela in nikdar ne bo mogla imeti rada kakor samo Klemena.

Naca je obmolknil in narejeno zakašljala, kakor bi se mu bila beseda zataknila. Očividno se je ob imenu Klemen nečesa domislil, česar ne bi rad povedal. Srknil je požirek rebule, se spreumel in zastavil pogovor od drugega vogla.

»I, saj vem, s pokonci postavljenimi ušesi čakate, kdaj vam povem, kako sem do voza in konj prišel.«

»No, no, no,« so mu drug čez drugega začeli pritrjevati.

Lenka pa je odšla v kuhinjo in komaj zadrževala solze. Vedela je, da Naca od Klemena nekaj ve, pa se

Kapelica s čudežno podobo Marije Pomagaj na BREZJAH

Mestni trg v ŠKOFJI LOKI z znamenito Homanovo hišo

obotavlja povedati. Nič dobrega ne bo, če ni celo najhujše. Nesla je spet na mizo, sedla k peči in prisluhnila pogovoru.

»Tok, ti si tega mnenja, da so parizar in konji sedaj tvoji?«

»Čigavi pa?«

»Kako si pa do njih prišel?«

»Znati je treba.«

Naca je začel pripovedovati, da je ob svetem Lukežu pri Lipskem prišel ob konje in voz in se peš začel umikati, dokler ni došel zapuščene vprege. Zasmilili so se mu konji, pa je sedel na voz in poskrbel zanje. Da je konec tepene vojske cela čreda zapuščenih konj, ki se pasejo na usahli travi, in brez števila v cestne jarke prevrnjenih voz, tega bi si ne bil nikoli mislil. Kar prebrali si je vozove in konje, dokler ni prišel do poštene vprege. Ko je bil že dovolj daleč zadaj, je pa odvrget še zadnjo vojaško našemljenost in zabrisal vsa znamenja vozotajstva in kakor mogočen vozar zapeljal na široko cesto. Vsi so ga tudi za takega imeli in ga kar nič niso ustavljali. Tako je privozaril srečno domov.

»Marija Pomočnica z Brezij mi je pomagala. Pa sem se ji tudi danes, ko sem mimo vozil, šel lepo zahvaliti. Kaj revna je njena podoba. Treba bo poskrbeti za drugo.«

»Pa ti je Marija tudi rekla, da so zdaj voz in konji tvoji?«

»To sam vem. Pa pokaži, kateri je tvoji!«

»Moj ni nobeden, ampak...«

»Kar oglasi naj se, vsakemu ga pri priči vrnem! Jih nič ne skrivam in sem jih očitno pripeljal domov.«

»Čudno gorjuško pamet imaš.«

»Nič čudno. Pravo. Če bi ti, postavim, našel možnjo denarja, pa bi dal oklicati, kdo jo je izgubil, in bi se nihče med letom ne oglasil, kaj bi potem tolarje in cekine preč vrgel?«

Nihče mu ni vedel odgovoriti, čeprav so mu vsi zavidali.

»Sodim, da bi tile štirje konji, ki bi jih bilo zares škoda, brez mene najrajši niti ne živeli več.« Naca si je nalil poln kozarec rebule in jo na dušek izpil.

»Tok se misliš sedaj za vselej priprijeti vozarstva?«

»Nak, tisto pa ne! Nazaj v bohinjske gore pojdem. Nisem na cesti rojen.«

Vsi so mu potrdili, pa ga je le redko kdo prav razumel.

Začeli so se razhajati. Naca se je pa, čeprav je bil truden, kar nekako obotavljal in čedalje bolj pogledoval Lenko. Ko sta nazadnje ostala sama, je prisedel k njej na klop pri peči.

»Lenka!« Nacu se vino ni skoraj nič poznalo.

Lenka je bila že vsa nestrpna. »Te že ves večer pogledujem in vem, da bi mi nekaj rad povedal.«

»Res je. Sem obljubil, ko sem odhajal na vojsko, da Klemen po zdravim in mu povem, kako zvesto ga čakaš...«

»No in si mu?« je razburjeno vstala Lenka.

»Ne, ga nisem srečal.«

»Kaj pa potem pripoveduješ!« je razžaloščena sedla brhka točajka nazaj na klop.

»Poizvedel sem pa, da se sicer iz Rusije ni vrnil, zmrznenega pa tudi ni nihče videl. Nekdo je celo hotel vedeti, kako ga je vsega opešanega odnesel neki ruski kmet na mršavem konjiču v stepto, menda na svoj dom. Morebiti še živi, morebiti pa ne več. Upaj, da se vrne in zagori vajina ljubezen v visok kres. Bog daj! V božjih rokah smo vsi.«

Naca je odšel v konjak, legel kar oblečen na pograd in koj zaspal. Lenka do jutra ni zatislila očesa. Noč je prejojkala.

Vreme se je ustalilo. Celo sonce je kdaj pa kdaj posijalo. Dnevi so pa bili vsak dan krajši. Ceste so zopet stekle po starem tiru in vozarji so se ustavljali pod Broscem samo zjutraj in zvečer. Čez dan so se pa gostje bolj poredko oglašali.

Lenka je sedela pri zakurjeni peči in zaokrožala peto nogavico, ki jo je sama sebi pletla — iz rdeče pobarvane volne. Pa prav nalašč iz rdeče, čeprav bi ji bile modre bolj všeč. Črnih pa sploh ne. Bi ta ali ona utegnila misliti, da že žaluje za Klemenom. Štela je zanke in se trikrat zapored zmotila. Morala je podirati in znova začenjati. Je kaj slabo videla, ko je z vso silo komaj zadrževala solze.

Šlo je proti poldnevu. Cesta je molčala in vse je bilo tiho. Kakor bi se napravljalo k snegu.

»Kres. V visok kres zagori moja in Klemenova ljubezen,« je povzela Lenkina misel neokretnega gorjuškega Naca besedo in sama zamdrovala: »Nočem si še priznati, da ne zagori več kres. Samó... Če prav vem, bi se zjutraj še iz vsakega kresišča dalo izbrskati toliko žerjavice, da bi ne bilo treba kresati znova ognja, pa bi vseeno planil plamen visoko pod nebo. Kdor bi pa po noč na dan Janeza Krstnika razbrskaval kresišče, bi pa izpod pepela komaj v vsakem stotem izgrebel še toliko žerjavice, da bi ne bilo treba znova kresati ognja. Prav tako je in nič drugače z mano in s Klemenom.«

Zunaj je bilo še vedno vse tiho. Celo iz kuhinje so vsi odšli in se ni

nihče oglasil. Kakor bi bil ves svet izumrl.

»Na, spet sem se zmotila.« Lenki se je v glavi kakor zavrtelo: »Menda me res iz onstranskega sveta opominja Klemen, da mi drugega ne ostane, kakor da zapojem tisto: Oblekla bom črn gvant, saj to je bil moj fant, ki v grobu leži.« In je z nekako togoto poprijela rdečo nogavico med stisnjena kolena, začela razdirati in navijati volno v klobčič.

»Nič. Črne nogavice si spletem. Pa tudi če mi rečejo, da sem njegova...«

Besede niti po tihem ni utegnila več izreči. Skozi vso grozo zapuščne tihote je stopil prednjo s prvo senco starosti ovenčan, lep in razumnega obraza mož. Zastrmel se je, razprostrl roke in spregovoril: »O ti moj ljubi angelček! Si res ti?«

Lenka je gledala tujca in ni vedela kaj reči. Vinjen ni bil. Morebiti se pa revežu za malo blede. Pa ni podobno.

»Lenčka! Saj si Lončarjeva Lenčka iz Ljubnega?«

»Seveda sem. Pa sedaj sem že Lenka in že davno ne več Lenčka.« Ta hip je prepoznala gosta in se začudila: »Oooo! Mojster Layer!«

»Prav veš. Polde Layer. Tine se mi je pa prvi teden v ječi izkašljal. Še pomniš, kako nisi znala biti mirna, ko sem tvoj otroški obrazek za angelčka posnemal?«

»O, še, še.«

»Nisi hotela in nisi hotela biti mirna, pa ti je mama krilce pridvignila in te malo s plosko roko pobozala po zadnjih ličkih. Jaz sem pa naslikal namesto angelčka zasolzeno deklico.«

»Mojster, kaj ne boste nič sedli?« je prijazno povabila točajka.

»Seveda bom. Saj prav zato sem se ustavljal pri vas. Truden romar sem. V ječi sem se zaobljubil, da najprej peš in tešč poromam iz Kranja na Brezje, če bom še kdaj mogel stopiti v svojo delavnico.« Layer je sedel k mali mizici ob kamrinih vratih.

»Mojster, s čim naj vam postrežem? Poldne bo kmalu zvonilo, vi ste pa še tešč.«

»Šilce žganja mi najprej prinesite — prvo pomoč v sili, pa za usta kruha, da pekočino zamašim! Hkrati mi pa maselc vina natočite! Pot me je ožejala.«

»Če je pa Klemen že mrtev?«

Lenka je uslužno postregla, postavila kar skoraj polno cilarico hruševca na mizo, komaj načet hleb kruha in vino, sedla spet k peči in znova začela plesti rdečo nogavico. Kar mimogrede je pozabila, da se je bila namenila vso podreti in si naplesti črne.

Slikar Leopold Layer je medtem izpraznil šilce dišečega tepkovca, si odrezal za usta rženega kruha, srknil požirek briške rebule in spregovoril: »O ja! Kako se svet čudno suče! Ti o tem kar nič ne veš. Jaz pa... Svoje dni sem bil pod Broscem kakor doma. Mladi smo bili in marsikatero smo razdrli. Sedaj me pa že dobra tri leta ni bilo pod to streho, izpod katere se mi je gorje rodilo.«

»Tudi vam?« je ušla beseda Lenki.

Layer je obstrmel: »Kaj hočeš reči s svojim, tudi?«

»Da bi nikdar te hiše videla ne bila!«

»No, no, no,« je začel miriti obupano mladost postarni slikar. »Ne bo tako hudo, kakor si domišljaš. K meni pridi, moj objokani angelček, da se pomeniva!« Potrepil je z dlanjo po klopi tik zraven sebe in povabil: »Sem sedi!«

Lenka je odložila nogavico, vstala in res prisledla kakor k očetu na Layerjevo desno stran.

Potem sta se pogovarjala.

Lenka je kdaj pa kdaj globoko zaihtela in so ji tiho zdrsnile solze na veneče rožno lice. Celo mojstra Layerja ni bilo sram obrisati si očesa.

Ko sta se drug drugemu že do dna izpovedala, je Layer objel Lenko okrog ramen, kakor oče trepečega otroka, in spregovoril: »Nič ne toži, nič ne jokaj! Boš videla, da se bo še vse na prav zasukalo. Bog že ve, kaj dela! Ljudi včasih preizkuša. Tako tudi vaju s Klemenom.«

»Če je pa Klemen že mrtev?«

»Kje pa imaš črno na belem, da res veš ne živi?« je hotel kakor nekako vzrožiti Layer.

»Premišlujem noč in dan, pa se mi včasih zazdi, da je še živ, včasih pa, da je že davno pokopan, če ga niso kakor sto in tisoče drugih volkovi raztrgali in požrli.«

»Veš kaj, Lenka! Zaobljubi se še ti, kakor sem se jaz! Trdno sem bil že prepričan, da moje življenje niti piškavega oreha ni več vredno. Pa sem še vedno živ in zdrav in svobodan.«

»Vam je bilo lahko. Če niste mogli Mariji dati denarja, ji pa poklonite svoje zdravje. Kaj naj ji pa jaz dam, ko nimam nič in ne znam nič?«

»Obljubi ji, da se ne boš možila, če ne boš mogla Klemena vzeti!«

»To zame ne bo žrtev, ker mi še na misel ne pride, da bi kdaj koga drugega sploh mogla rada imeti kakor Klemena.«

»Mlada si še in se ti še sanja ne, kaj vse lahko življenje prinese. Zarečenega kruha je več pojedenega kakor pa zapečenega.«

Lenka je odločno spregovorila: »Klemenu ali pa Mariji naj bo darovano moje življenje! Tu je moja roka!« Odločno je segla slikarju v desnico. »Kar posuši naj se, če bi te zaobljube ne držala!«

»Zdi se mi,« je nagnil mojster glavo malo postrani, »da si malo preveč rekla.«

»Nič preveč!« je zatrmoglavila Lenka.

Zunaj so začele padati prve snežinke. Ker je bil Layer še tešč, sta se preselila v kuhinjo, da mu Lenka ocvrne nekaj jajc. Domači se še vedno niso vrnili od pogreba gospodarjeve sestre.

Preden je Layer odšel k župniku, da se domeni glede poslikanja kapelice Marije Pomagaj na Brezjah, je bila Lenka že povsem pomirjena in prepričana, da se njen Klemen vrne, četudi šele čez leta. Tako trdno se je zanesla na pravkar storjeno zaobljubo.

Maja se je preselil mojster Layer za nekaj časa pod Brosc, da poslika Marijino kapelico na Brezjah. Pripeljal ga je mladi Marka, Boštjan, ki je med drugim rekel, da sam še ni izgubil upanja, da se Klemen vrne.

Izza Brezij se je zasvitalo. Zago-stoleli so drobni ptiči in kos je gla-sno zažvižgal vozarjem, da je treba oskrbeti konje. Zahrumela sta ske-denj in konjak in prebudila vso hi-šo, ki se ji pa kar nič ni ljubilo vsta-ti.

»Preden se konji najedo, bo že bel dan. Za tisti požirek žganja, ki bi ga hoteli vozarji na tešče zvrniti, naj pa malo počakajo!« si je rekla mati Franca, se obrnila in še malo podremala. Kako se ji je prilaglo!

Pa jo je drozg prišel skoraj pred odprto okno žvižgajoče buditi: »Sta- ra, vstani, stara, vstani, stara, vsta- ni!«

Po hrastovih stopnicah je odšla v kuhinjo.

Sonce je že vzšlo, preden je moj-ster Layer prišel iz zgornjice v gos-tinsko sobo. Za zajtrk si je dal skuhati klobaso, pojedel zraven nje zagozdo rženega kruha, vse skupaj pa zalil s topljenim mlekom in začel postajati nestrpen: »Le kje hodi, da ga še ni?«

»Kdo?« je posegla v besedo to-čajka Lenka.

»Moj maltar.«

»Ga ne poznam.«

»Njegov oče Tonej je znal mojstrsko ometati steno in izglediti omet za slike na presno, za freske. Fant je že pred zadnjimi francoski-mi časi dobro kazal in mi bo, kakor upam, znal nadomestiti svojega umrlega očeta.«

»Od kod je pa doma?«

»Iz Ribnega, Repečnikov Tonček je.«

»Oh, ja ... Zdaj pa že vem.«

»Kaj veš?« je bil radoveden Lay-er.

»Nič,« je narahlo zardela Lenka, se obrnila in iz zadrege za minuto, dve, odšla v kuhinjo. Layer Lenkine hipne zadrege ni prezrl. Ko se je spet vrnila, je zaprosil, naj mu pri-nese še kozarec, pa samo en koza-rec, črnine. Ko mu je postavila pija-čo na mizo, jo je prijel za roko in jo obdržal v svojih. »Kaj je s tabo, de-klíč?«

»Nič.« Lenka je nehote prisedla. Pa sta se pogovorila kakor oče in hči ali pa še bolj razumevno. Lenka je Layerju zaupala, da se ji Tonček zadnje čase skuša približati, ona ga pa kar nič noče razumeti. »Ne re-čem, ko bi Klemena tako zelo rada ne bila imela in ko bi se ne bila za-obljubila, česar mu pa nočem pove-dati. Pa tudi vi moje zaobljube niko-mur ne izdajte!«

»Bodi brez skrbi: kakor grob bom molčal!«

V veži so se oglasili koraki in odprla so se vrata.

»Dobro jutro!« je prijazno pozdra-vil s praga v sveže oprani zidarski beli platneni obleki Repečnikov Tonček.

»Bog daj!« sta hkrati odzdravila Layer in Lenka.

Mojster je hotel biti kar malo hud: »Kje pa hodiš, da te od niko-der ni?«

»Ne bodite nejevoljni!« se je opravičeval Tonček grede, ko je od-lagal zidarsko orodje, kelo in kladi-vo in plazno in še druge drobnarije, ki jih je prinesel s sabo v vreči, na klop pri peči. »Prav namenoma sem se malo obotavljal, da bi ne prišel prezgodaj in delal teje lepoti« — pokazal je Lenko — »napotja, če bi vas še ne bilo.«

Lenka je bila spet v zadregi. Celo malo je zardela, da je bila videti še mikavnejša, pogledala Layerja in prijazno odgovorila: »V vsaki krčmi je vsak gost dobrodošel, dokler je trezen.«

»No, da me boš prej vrgla po-vsem čez prag — mečeš me že ta-ko in tako dolgo časa — mi pa na-toči šilce žganja!«

Tonček se je okretno obrnil, bil je bolj gosposki kakor gorenjsko ro-bavsast in prenekatera je pogledala za njim. Prisedel je k mojstru Layer-ju. Medtem ko je Lenka stopila po

novo steklenko slivovke, se je Ton-ček nagnil k Layerju in mu skoraj zašepetal: »Saj vse skupaj ni nič res! Doma je krava storjala, pa ni-sem mogel mame same pustiti, do-klér nisem vsega razmotal.«

Zunaj je bilo kar najlepše spo-mladansko jutro. Layer se ni čudil veseli volji Tončkovi, saj je od do-ma do Brosca hodil skoz eno samo pesem ptičev.

Lenka je vsa zamišljena prinesla iz kleti neodprto cilarico slivovke, jo skušala odmašiti, pa se ji ni hotelo posrečiti. In je spet koj postala to-čajka, ki naj privablja in pridobiva goste. Postavila je steklenico na mizo, zaprosila in se grede tudi ma-lo zlagala: »Tonček, prst me boli. Sem se včeraj nekaj zbodla, pa ne morem odmašiti. Daj no ti!«

»Koj!« je pohitel Repečnikov in že je stala odmašena cilarica ni mizi.

»Kar natočita si!« je rekla Lenka in prinesla dva kozarčka.

»Ne bom pil žganja. Začenjam preresno delo,« je rekel Layer.

»No, Tonček, pa si ti natoči, če si že mojster nočel!« je bila Lenka to-čajska prijazna.

»Jaz?« je fant na široko raz-prostrl roke. »Ga nisem prav nič po-treben, čeprav sem malo vroč. Sem ga tri požirke zapovrstjo srknil po-tem, ko sem rešil tele iz krave. Če mi pa ti natočiš, kakor sem te bil prosil ...,« je rekel in nastavlil ko-zarček.

Lenka ga je prijazno pogledala in napolnila šilce.

»Pa še meni!« se je oglasil Layer. In sta trčila in izpila.

»Smem še natočiti?« je prijazno vprašala Lenka.

Layer je odkimal, Tonček se je pa kar zdrznil: »Niti kapljice ne več, drugače utegnem povsem ponoreti. Napol sem že. Pa ne zavoljo žganja. Zavoljo tebe, Lenka.«

Leopold Layer je plačal za oba. Naglo sta odšla. Vrnila sta se pa k Žabarju šele z mrakom, prestradana kakor volka. Kljub temu sta bila oba dobre volje. Kaj bi ne bila! Kapelica Marije Pomagaj na Brezjah je bila v glavnem pripravljena, da sprejme na svoj strop sliko Pomozh kershtenikov.

Naslednje dni je moral Tonček zgodaj vstajati, da je vsaj do sonca na presno ometal in izgledil toliko stene, kolikor je k mojstru Layer-ju. Medtem ko je Lenka stopila po

bil pa prost. Da bi ne tratil časa, ga je Janez, gospodar pod Broscem, zaposlil v hiši in v hlevu. Tonček je vihtel kladivo in kelo, vmes pa prepeval Lenki v zabavo, okoli katere se je vneto sukalo in smukalo, da bi jo pridobil zase.

Pa Lenka je bila nepremagljiva, čeprav prijazna. Od takrat pa, ko je Tonček tako mimogrede omenil, da se Klemen najbrže ne bo več vrnil, je postala do veselega in zabavnega Repečnikovega Tončka kaj hladna.

Sadje je odcvetelo, trave so se posule s kresnicami in žita so pogrnala v klasje. Majnik se je prevesil in se bližal svojemu koncu.

Tisti dan pred godom Marije Pomocnice sta mojster Layer in zidar Tonček podrta oder, da bo mogel mošenjski župnik maševati na skromnem oltarju v kapelici, ki jo je sam sezidal pred štirinajstimi leti.

Kakor bi bilo udarilo plat zvona, se je hitro razvedelo, da je kapelica Matere božje na Brezjah doslikana. Drugo jutro se je zbralo dokaj ljudi, tako da je bila cerkva svetega Vida kar tesna.

Po maši, pri kateri se je Leopold Layer s solzami v očeh ponovno zahvalil za svojo rešitev, je župnik poprosil mojstra, naj zbranim vernikom slikarju malo pojasni.

Layer se je spočetka branil. Iz hvaležnosti do Marije se je pa vdal in začel razlagati.

Pokazal je na nizkem banjastem svodu naslikanega Kristusa. V desni je držal križ, na katerem je pretil svojo kri, da nas je pekla rešil, v levi pa šop ostrih puščic, ki jih je namerjal v spodaj zbrano množico: pomenile naj bi nadloge, s katerimi Bog kaznuje od časa do časa pregrešno človeštvo.

Pred njim je stala mati Marija, ki je z milim pogledom prosila svojega sina za množice: *Christe elejson!* Nad njeno glavo je bilo v bohorličici napisano POMOZH KERSHTENIKOV — Pomoč kristjanov.

Niže dol se je gnetla množica pomoči potrebnih. Med njimi je stal vklenjen jetnik, Layer sam. Poleg njega je klečalo in pobožno dvigalo roke mlado dekle, v katerem ni bilo prav nič težko prepoznati ljubenske Lenke, točajke pod Broscem. Pa še Evo, ki nas je v sužnost prodala, in Marijo, ki nas je s svojim devištvom odkupila, je na svod naslikal Layer.

V oprogah je mojster upodobil še svetega Vida, cerkvenega patrona, svetega Antona Puščavnika, zaščitnika živine in patrona druge kapele, in svetega Kozmo in Damijana, zavetnika zoper vse bolezni, in zadaj še Marijo, v nebesa vzeto, kjer sedaj v nebeški slavi svojega Sina prosi za nas.

Kar sama od sebe je iz stoterih grl priklopela pesem: »O Marija, naša ljuba mati!«

Ljudje so se prav počasi razhajali. Tudi mojster Layer in zidar Tonček in župnik so prišli k Žabarju šele tik pred kosilom, ki ga je bil za likof naročil župnik na svoje stroške. Ob kozarcu vina sta se pa dogovorila župnik in mojster Layer, da naslika za Brezje še lepo oltarno sliko, ki naj jo posname po Cranachu. Podali so si roke in župnik je odšel v svoje župnišče v Mošnjah.

Layerju se pa ni nič mudilo. Da prespi še to noč pod Broscem in iz veselja nad dokončano in posrečeno slikarju je ponovno trčil s Tončkom; tudi Lenka si je morala natočiti kozarec. Mojster je v dušku izpil. Postal je kakor nekdanj, še preden je okusil ječo, razigrane volje.

Tonček se pa ni mogel razvneti. Dasi je imel še daleč domov, se mu ni nič mudilo. Mencial je in mencial, nazadnje je pa kar vpričo Layerja vprašal Lenko, če ga res ne more imeti rada.

»Res ne,« je brez pomisleka odgovorila in se hkrati tudi opravičila, »čeprav ti ne vem ničesar reči.«

Oba hkrati sta mislila na Klemena, česar sta se tudi zavedala.

»Pa če bi se kdaj kaj izpremenilo...?« je zategnil Tonček.

Lenka je obmolnila. Jasno je videla pred sabo belo hišico, za kravo in prešička polja in ljubeznivo, še dokaj mlado, prijazno in šaljivo Tončkovo mamo. Pogledala je Layerja, ki ni hotel z očesom niti treniti. Samo list papirja je vzel in potegnul s svinčnikom nekaj črt.

Tonček si je Lenkin molk razlagal sebi v prid. Pa je spet spregovoril. »Veš, Lenka,« narahlo se je prislonil k lepi točajki, »saj nič ne silim.« In je povzel prejšnjo misel: »Če bi se čez leta kaj izpremenilo. Meni se nikamor ne mudi. Naša mama tudi lahko še vse sami opravijo. Če bi se čez leta kaj spremenilo... bi me ti potem hotela vzeti?«

»Ne,« je kakor iz groba odgovorila Lenka.

»Pa zakaj ne?« je skoraj zastokal Tonček.

»Se sploh ne bom možila,« je zategnila Lenka. Bala se je, da bo Tonček, ki se mu je vino že malo poznalo, planil pokonci in vzrojil. Pa ni. Tesno jo je stisnil k sebi in jo kakor mimogrede poljubil na lice. Ni se mu branila. Še dobro ji je delo. Pa se je Tončku zazdelo, da ne dela prav. Odstopil je za korak.

»Bodi še tako hladna, jaz te imam čedalje bolj rad. In ko bo tistega konec, boš moja in nikogar drugega.«

»Ne bom,« je še z nižjim glasom odgovorila Lenka in vstala.

»Pa zakaj ne?« je skušal Tonček prijeti lepo Ljubenčanko za roke.

Prav ta hip je pogledala Layerja in videla, da je pridvignil obrvi. Odmaknila je roke in mu žalostna odgovorila: »Zato ne, ker se sploh ne bom možila.«

Layer je ostro pogledal svojega objokanega angelčka, dvignil desnico, požugal s kazalcem in ostro poudaril: »Če...«

Lenka je mojstra razumela, da jo je spomnil Klemena, Tonček ga pa ni mogel, ker ni poznal zaobljube.

»No, pa ne! Samo to rečem, če se ti možila ne boš, se pa še jaz ženil ne bom. Pa sva bot.«

»Kaj naj na samih zaobljubah svet izmre?« je pristavil Layer.

»Pa naj! Vina na mizo!«

bo še

iz zdomstva

anglija

Zaradi neljube pomote poročamo šele v tem mesecu o nedavnem prisrčnem srečanju s škofom Leničem pri nas in o našem romanju v Lurd.

Dejansko smo se že leto poprej začeli pripravljati na škofov prihod k nam. Želeli smo, da bi škof našel med nami živo Cerkev, zbrano v slogi in bratski povezanosti. Molili smo v ta namen. Veseli in hvaležni

smo, da se je to v naših danih možnostih uresničilo.

Posejano je bilo toliko dobre volje in velikodušne pripravljenosti, drobnih tehničnih skrbi, korakov, konkretnega dela v kuhinji in dvorani — bodisi v Londonu, Bedfordu ali v Rochdale, kjer se je škof srečaval z nami.

V Bedfordu je enajst mladih prejelo pri birmi zakrament krščanske zrelosti. Škof nam je v svojem nagovoru položil na srce besede papeža Janeza Pavla II., naj ohranimo vero in ljubezen do Boga, ljubezen do Cerkve in domače zemlje in njenih lepote.

Po maši je bil v bližnji dvorani kulturni program. Rojak g. Franc Rožman je izrazil škofu prisrčno dobrodošlico, pridni pevci so odpeli nekaj domačih melodij, najmlajši so

V Rochdale nas je škof dr. Lenič vneto vzpodbujal k zvestobi do Cerkve in do svojega naroda.

recitali lepoto našega jezika. Pridni ste bili, Tonček in Sonja in Montalnova najmlajša! Zatem je škof Lenič šel od mize do mize in vsakemu stisnil roko. Morda so ljudje ravno to še najbolj občutili. Hvala vam, g. škof!

V Rochdale smo naslednji dan v junijskem soncu praznovali z g. škofom naš »Slovenski dan« in svojo hvaležnost izrazili z geslom: »V slovenski hiši mi je zibka tekla, slovenska mati mi je kruhek pekla.« Koliko veselja smo spet doživeli najprej pri škofovi maši in nato v dvorani s pevci in recitatorji!

Ponovna iskrena zahvala našim dragim navdušenim pevcem iz Rochdala, Zajčevim korenjakom iz Keighly-ja, Frančku iz Doncastra, Lojzetu in Jožetu, ki sta »glavno kolo« poganjala. Veseli smo, da lahko to zahvalo v »Naši luči« glasno povemo. Hvala tudi našim pridnim gospodinjam in vsakemu posebej, ki je ta dan pomagal pripraviti, da je bilo tako lepo. Hvaležni smo Pungerlovi družini iz Bradforda, ki nam vsako leto preskrbijo pijačo in ves čisti dobiček dajo za poravnavo stroškov pri naših prireditvah. Iskreno se zahvaljujemo tudi dr. Matiju Babniku, ki je škofa spremljal in povečal naše veselje s svojo prisot-

Takole nas je v Bedfordu ujela gdč. Zabavnikova v svojo »škatlo« ob priliki letošnjega obiska škofa dr. Leniča.

nostjo. Boglonaj msgr. Hulmu in rev. Andy-ju iz Bedforda!

Preveč bi se zagovorili, ako bi sedaj poročali še o našem romanju v Lurd. Zato bomo o tem poročali prihodnjič.

Prosimo za molitveni spomin za pok. Marijo Metelko, ki je nedavno *umrla* v Rochdale, in za njeno družino, ki jo je samo pustila. Naj Gospod obrne njeno prestano trpljenje v blagoslov in tolažbo našemu Lojzetu in njegovim fantom!

Pri Grkmanovi Roži v Rochdale so dobili sina in ga za Mateja *krstili*. Veselimo se z vami in kličemo: Bog daj srečo!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — Nedelja, 28. septembra, bo po sklepu avstrijske škofovske konference posvečena tujcem, torej bo *izseljenska nedelja*. Cerkev hoče s tem poudariti, da tujcev ni, da smo si v Kristusu vsi bratje. Kar je mislečemu krščanskemu človeku na prvi pogled jasno, pa v vsakdanjem življenju le ni tako lahko izvedljivo. Miselnost in navade ljudi so različne in tako prihaja včasih do trenj, ki bi jih med kristjani ne smelo biti.

Izseljensko nedeljo bomo letos praznovali z linškim škofom v cerkvi Dobrega pastirja v predmestju Neue Heimat. Tudi Slovenci bomo poleg drugih narodnosti sodelovali.

Izgleda, da bomo morali naše

Dve naši deklici iz Predarlske v okrilju leva pri Feldherrnhalle.

prostore v Zollamtstraße 18. zapustiti. Prostore potrebujejo za druge namene. Obljubljeno nam je, da bomo dobili druge prostore v nekdanjem Mladinskem klubu v Hafnerstraße 28. Prostori so res v kleti, a so večji in več jih bo. Če bomo prostore primerno uredili, se bomo tudi tam dobro počutili. Glavno je, da imamo voljo priti skupaj in se med seboj res razumeti.

KOROŠKA

SPITTAL OB DRAVI — Že kar dolgo ni bilo nobenega poročila iz Spittala. Pa se je v zadnjem času kar precej novega dogodilo.

V juliju se je od nas *poslovil* *salezijanski duhovnik* g. Franc Drobnič, ki so ga predstojniki poslali iz Ce-

lovca v Slovenijo, v župnijo Želimlje. Čeprav je hodil k nam le dobro leto, smo ga vzljubili in nam je bilo težko, ko smo zvedeli, da bo odšel. Tudi on nas je imel rad in smo to čutili. Prav zaradi tega smo ga imeli še posebno radi. Želimo mu, da bi se tudi na novem mestu dobro počutil.

Med nas bo pa prihajal g. *Franc Vidic*, ki je doslej kaplanoval pri svojem bratu Janezu na Rakeku. Od tam je prestavljen v Celovec, kjer je že nekdanj več let deloval in tudi med nas prihajal. Seveda smo zelo veseli, da pride med nas duhovnik, ki ga že poznamo in cenimo. Dobrodošel med nami!

Na univerzi v Gradcu je *graduiral* za *magistra* g. Alojzij Dolinar, nekdanji dijak Slovenske gimnazije v Celovcu. K zaključku študijev mu vsi iskreno čestitamo.

Iz Schwarzacha v Pongau-u *se je preselila* v Spittal družina Janeza Stamničarja. Najprej se je preselil sem Janez, ki se je v Spittalu zaposlil, sedaj pa še njegova žena z otrokoma, ga. Amalija, rojena Podražaj, ki je kot diplomirana bolniška sestra bila zaposlena v sestriški bolnici.

Za progo je v Spittalu nastalo novo naselje. Tudi več slovenskih družin je začelo graditi tam domove. Kadar bodo hiše blagoslovljene, bomo že kaj več poročali o tem.

Naši rojaki iz Predarlske pri pikniku ob priliki letošnjega skupnega poletnega izleta.

belgija

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

Tokrat moremo zabeležiti le *dve poroki*:

V soboto, 16. avgusta t. l., se je v župni cerkvi St. Pierre v La Docherie (Marchienne-au-Pont) *poročila* gdč. Rose Marie Kotnik z g. Marcel Herbise.

V soboto, 6. septembra t. l., se je pa *poročila* gdč. Ivanka Žonta z g. Gian-Carlo Bearzotti, in sicer v župni cerkvi Saint-Martin v Jemappes pri Monsu.

Obema družinama želimo obilo sreče in božjega blagoslova na začetni skupni življenjski poti.

LIMBURG—LIÈGE

Letos v oktobru bo pri nas v Belgiji *veliko slavje*: XX. SLOVENSKI DAN in ZLATI JUBILEJ slovenskega petja v Limburgu. Že sedaj vljudno vabimo na to izredno slovensko prireditve, ki bo v soboto, 11. oktobra t. l., v Eisden-Maasmechelen.

Kraj proslave: KULTUREEL CENTRUM v Eisden-Maasmechelen.

Program: Ob 16. uri bo božja služba, ki jo bo ob sodelovanju številnih slovenskih duhovnikov vodil škof dr. Stanko Lenič iz Ljubljane.

Ob 17. uri bo začetek kulturnega sporeda, pri katerem bodo nastopili: Mešani pevski zbor »Slomšek«;

Še ena slika z uprizoritve *veseligrade* »Kadar se ženski jezik preveč suče« na letošnji »Slovenski veselici 80« v Gilly-Haies.

Moški zbor »Slomšek«; Naši najmlajši; Mešani zbor »Slovenski cvet« iz Nemčije; Harmonikar Miheilč iz Holandije; »Vesela mladina«; Mešani zbor »Zvon« iz Holandije; De oudsberger muzikanten iz Op- glabbeeka.

Prосто zabavo bo vodil odlični Lešnjakov »Kvintet Statenberg« iz Nemčije.

Pridite v čim večjem številu!

Želimo skupno počastiti vse, ki so se v teku dobrih 50 let žrtvovali za našo pesem.

XX. slovenski dan naj postane dostojna manifestacija naše kulturne višine, vsestranske osveščenosti in visokega smisla za skupno delo!

Na veselo svidenje!

DRUŠTVO »SLOMŠEK«

Novo ognjišče: G. Patrik Avsec iz Viemesmeera je 8. avgusta v Hoevezavelu popeljal pred oltar nevesto gdč. Rozo Cordaro. Iskreno čestitamo in želimo vso srečo.

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo ob petih popoldne v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche.

Ob novem šolskem letu se morajo vsi starši vprašati, ali poskrbijo za krščansko in narodno vzgojo svojih otrok. V veronaukom in šolo naša župnija nudi tozadevno pomoč staršem in otrokom.

Sestra Anica Samar ob petdesetletnici redovnih obljub.

MERY SUR MARNE (Seine-et-Marne)

V nedeljo, 7. 9., je sestra Anica Samar, iz Družbe Sionskih sester, slovesno *praznovala 50-letnico* redovnih obljub. V družini stražnika pri železnici — oče je bil rodom iz Vidma, mati iz Fojane v Brdih — je bila Anica rojena v Mostah pri Ljubljani leta 1912 kot deseti otrok, pred njo je bilo devet bratov, za njo je prišla še ena sestra. S 15. letom je stopila v družbo Sionskih sester v Rimu, kjer je 3. avgusta 1930 napravila prve obljube. Še istega meseca je odšla v Turčijo, v Carigrad (Istanbul), kjer je kot vzgojiteljica v dekliškem zavodu delovala celih 29 let. Leta 1959 je prišla v Francijo in tukaj delovala v Mansu, v Gémenosu, v Lorguesu, v Greno-

Del naših rojakov v Parizu z birmanci v cerkvi.

blu in zadnjih deset let v Mery-u. Pri zahvalni maši, ki jo je daroval g. Čretnik, so se zbrale številne francoske sestre iz njene družbe, pa tudi nekaj Slovenk in skupaj z njo zapele v zahvalo za vse prejete milosti: »Moja duša poveličuje Gospoda«. K njeni obletnici ji tudi mi vsi čestitamo in ji želimo obilo veselja na njeni nadaljnji redovniški poti.

LOIRET

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 19. oktobra, ob desetih, v Chilleurs-u. Vsi prijazno vabljeni.

SLOVENSKI DOM V PARIZU

potrebuje Vaše pomoči. Darove za Dom pošiljajte na poštni čekovni račun

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE
SLOVENE
3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON

PAS-DE-CALAIS in NORD

Sredi počitnic smo 15. avgusta poromali na Loreto in se ob 10. uri zbrali v zelo lepem številu okrog Marijinega oltarja. Po maši je žal nenadna huda nevihta razpršila rojake, da nismo mogli imeti vsakoletnega prisrčnega srečanja.

V večno domovino je odšel 19. julija v svojem 71. letu starosti v St. Florin blizu Clermont-Ferand naš dragi rojak Franc Čuden, rojen 27. junija 1911 v Hambornu (Nemčija).

39-letno delo v rudniku mu je zapustilo rudarsko bolezen silikozo,

Pokojni Anton Mustar iz Noyelles-sous-Lens.

Pokojna Anica Bizjak, roj. Maučec, iz Peranchies Nord.

za katero je bolehal vsa zadnja leta. Težak udarec je zadel vso družino že ob izgubi edinega sina, ki se je smrtno ponesrečil v počitniški koloniji.

Žena in obe hčerki skupno s sorodniki in znanci žalujejo za dobrim možem, očetom in prijateljem. Naj se odpočije v Gospodu! Vsem naše iskreno sožalje!

Pokojni Franc Čuden iz St. Florin.

AUMETZ

9. avgusta je umrla vdova Ivana Zgonc, stara 83 let in doma blizu Turjaka na Dolenjskem. Živela je pri hčerki, poročeni Putz, ki je skozi vsa leta vdovstva pokojnice skrbno in zvesto skrbela zanjo. Bila je slabotna in bolehnna, a zdi se, da ni mogla zapustiti ta svet drugače, kot da si je o Veliki noči zlomila še nogo v kolku in je potem na posledicah ponovne operacije v bolnišnici umrla. Naj se za vedno spočije v Bogu.

EPERNAY

Slovensko mašo bomo imeli zopet v nedeljo, 27. oktobra t. l. Vsi Slovenci ste prijazno vabljeni, da se v čim večjem številu udeležite.

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Dobre in vzorne slovenske matere ni več med nami. Bila je to gospa Marija Bec, rojena Zlobkov, doma iz vasi Gazice pri Cerkljah ob Krki 14. 12. 1901. Dne 17. junija tega leta je odšla po plačilo k svojemu Stvarniku.

Umirajoča si je zaželela slovenskega duhovnika; želja se ji je izpolnila. Pokopala sta jo slovenski in francoski župnik. Med mašo smo peli slovenske pesmi in se ob koncu poslovili od nje z žalostinko: »Šel bom tja na grob zelen, ves je s cvetjem okrašen; tam si utrgam cvet, ki je meni in moji mami svet.«

Ko smo odhajali na tuje, so nam starši in duhovniki naročali: »Ohranite tudi v tujini ljubezen in zvestobo do vere in do svojega naroda!« Rajnka je to v polni meri izpolnjevala do svojega zadnjega diha. Bog ji daj večno plačilo! Otroci, posnemajte svojo mamo in vedite, da tudi mi žalujemo z vami!

Slovenska služba božja bo tudi v novem šolskem letu vsako drugo nedeljo v mesecu. Naša naselbina se krči. Potrudimo se vsi, ki smo še kolikor toliko pri moči in storimo, kar je v naših močeh, da se ne bi znašel naš duhovnik kdaj sam v cerkvi!

Tik pred zaključkom našega mesečnega poročila smo zvedeli še eno žalostno novico. Umrl je v Tucquegnieux-u tudi slovenski rudar Jože Bauman. Bomo pa prihodnjič kaj več napisali o tem.

Rajnka gospa Marija Bec iz Tucquegnieux.

VZHODNA LOTARINGIJA

Po obisku *božje poti na Sv. Višarjah* od 20. julija do 10. avgusta se je začelo zopet živahno življenje v Merlebachu in okolici.

Takoj sem zapazil, da je mnogo naših rojakov odšlo na počitnice največ v domovino, drugi po raznih deželah, en avtobus pa je odpeljal za tri tedne nekaj naših rojakov in prijateljev v Jugoslavijo.

V vseh cerkvah in tako tudi pri nas se je število obiskovalcev precej zmanjšalo!

Naši bolniki v bolnišnicah in doma so z veseljem poslušali poročilo s Sv. Višarji, drugi so pripovedovali svoje vtise s počitnic, kjer so tudi obiskali božja pota v Italiji, Švici, Franciji in Španiji, največ pa od doma. Cela vrsta prejetih razglednic mi je dokazala Marijino ljubezen naših rojakov tudi v tujini. Naši bolniki po bolnišnicah in na domu so z veseljem gledali razglednice Marije iz raznih krajev.

Z veseljem sem ugotovil: Srečno so se naši rojaki vrnili; v cerkvi je zopet veliko ljudi; naši dragi pevci in pevke so pod sijajnim vodstvom g. Emila Šinkovca potrdili vero našim rojakom.

Pred odhodom na dopust so mnogi starši pripeljali otročiče k službi božji; sedaj zopet vabimo vse zlasti k *nedeljski sv. maši* v Merlebachu, kjer je v nedeljo, 7. septembra, začel pomagati pri naši službi božji naš *bogoslovec* Jožko Kamin s slovensko, nemško in francosko pridigo, kar je vse navzoče zelo razveselilo. Iz Ljubljane je prišel v Metz, kjer bo dokončal svoje študije in bo nato prišel kot duhovnik k nam!

Že sedaj se mu lepo zahvaljujemo za njegove lepe besede in za dvakratno sodelovanje v tednu v pisarni naše Misije v Merlebachu.

Vsa natančna sporočila bodo sledila. Danes pa je moja velika dolžnost, da se zahvalim še g. Kavalariju, ki me je pripeljal na Sv. Višarje in nazaj.

Vabim že sedaj zopet k sv. maši v oktobru:

Vsako nedeljo ob 10.30 v *Merlebachu*, vsak četrtek v *Habsterdicku* ob 9.30 uri, *po kolonijah* pa bo na-

znanjena pravočasno sv. maša in spoved.

Tu pa še enkrat vas vse povabim: Počitnice so minije; pridite zopet čim številneje k službi božji.

Stanko iz Merlebacha

nemčija

BINKOŠTNO SREČANJE '80 V NEUSSU

Ta prireditev je bila letos pod geslom: »Domovina, po tvoji temni zarji srce bridko zdihuje, Bog te obvarji!« (Po Prešernu)

Odgovorni ljudje so me pooblastili, naj opišem to naše slavnostno zborovanje enkrat malo drugače. Naj se v uho pišejo! Kako drugače, ko je pa itak vsako leto isti »šmoren«: garajo vedno eni in isti ljudje, lani — letos — drugo leto; in uživajo prav tako vedno eni in isti, letos — drugo leto — čez 2 leti!

Kljub temu krutemu pravilu pa se iz leta v leto le kaj spremeni. Na primer: ste že opazili, kako so naše plemenite krvi dame vsako leto mlajše in lepše? Ste preračunali, da je naš kleni moški rod izpod Triglava iz leta v leto bližje — penziji? In če bi ga na binkoštnem slavlju z nami skupaj »luckal« sam véliki pesnik dr. Francè iz Vrbe na Gorenjskem, bi gotovo svoje hrepeneče verze zaobrnil na sedanji slovenski zdomski trenutek. Zapel bi, da bi odmevalo od Urala do Triglava, kako je domovina tista, ki zdihuje po svojih sinovih: »O, zdomec moj, po tvojih svetlih d'narjih srce zdihuje mi, Bog te obvarji!« O srečanju torej niti besedice!

Vendar naj binkoštno srečanje sólo odpre usta in govori o sebi — brez posrednika, brez popravkov urednika.

Kraj prizorišča: Stadthalle Neuss v nedeljo, 25. maja 1980, od 16. do 24. ure. Binkoštno srečanje govori naravnost iz ust udeležencev.

V avli ob točilnici stoji *vesela družčina ljudi* s kozarčki v rokah:

»Iz Slovenskih goríc smo. Saj se nam že na zunaj to vidi, ne? Sorodniki, prijatelji, znanci. Kadar ga pije-

mo, radi zapojemo. Kajti naš dirigent ni tista lepa mlada Korošica, ki je vodila pevski zbor pri maši, ampak tale v kozarčku. Jaz sem že 15 let v Nemčiji, samostojni obrtnik. Drugi so delavci po tovarnah, stari od 30 do 40 let.

Danes hočemo pokazati, da se še nismo čisto izgubili v tujini. Ohranjamo spoštovanje do rodne zemlje... pa ga pijemo in kaj zapojemo. »Majol'ka, bod' pozdravljena« (so se oglasili že nekoliko razglašeni glasovi).

Trije -najstniki od 15 do 19 let starosti, stoječ nekje čisto ob strani:

»Mi trije smo kar se dá ponosni, da smo Slovenci, čeravno smo že tukaj rojeni. Tale prireditev je kakor nemški »kirmes« ob kakem cerkvenem prazniku. Vsakdo zadovoljuje le svoje telesne želje, kar seveda ne vodi k neki globlji povezanosti in poglubljenosti. Zato nemško Cerkev vrag jemlje.

Tako se nam naše slovenstvo tukaj zdi prepocení. Ljudi je privlekla semkaj predvsem zabava: jedača, pijača pa ples. Že med mašo so jim po dvorani točili žgane pijače. Res je, da je bilo med bogoslužjem ne navadno duhovno vzdušje kakor še nikoli doslej. Vseeno se nam zdi sv. maša še vedno nekako profanirana, ponižana, ker se vrši v plesni dvorani. Da mašo delamo ljudje, ne zidovi, je vsekakor resnica, toda vseeno... Tudi pri ljudskem petju »Marija skoz' življenje« in med zahvalno pesmijo ljudi ni prav nič zagrabilo, kakor bi moralo.

Sicer pa nas itak že dolgo časa mori ob srečavanjih z rojaki naša klavrna situacija: kako hitro se zadnja generacija zdomcev poda tujemu okolju, se mu prilagodi, se pušči asimilirati, odpade! Tako rekoč čez noč ne želijo biti več Slovenci.

Brkač srednjih let se je kritični -najstniški trojci presenečeno namuznil:

»Presneto ste brihtni za svoja leta, čestitam! Ampak, niste li položaj ocenjevali nekoliko preostro in premoralistično? Predlagam nekaj več človeškega razumevanja za naše ljube rojake.

Zelo težko najdeš pravo mero, s katero bi mogel pošteno izmeriti

Kot vsako leto, smo se tudi letos »Binkoštnega srečanja« v Neussu udeležili v velikem številu.

Posebno veselje ob Binkoštnem srečanju v Neussu. Letos je bilo za našo mladino, kot vidimo, ob domačem vincu se jim srce kar samo smeji.

naše ‚švabske Slovence‘, ki pravkar tam notri v dvorani ‚nič hudega slu-teč‘ norijo, pijejo in kričijo. Medtem pa jih mi tukaj tako strogo ocenju-jemo. Omenili ste prehitro raznarodovanje. Jaz bi vas vprašal: kaj in kdaj sploh je nekaj čisto slovensko in kdaj ni več nič slovensko? Da bi se lahko ovedel in zdrznil: zvečer sem šel spat še kot Slovenec, ponoči naenkrat z-z-zk! In jutraj sem se prebudil že kot neslovenec, izda-jalec.

Po mojem gre predvsem za človeka kot takega, kdaj je človek zares človek. Res pravi »človek« mora imeti neke korenine, zrasti iz neke rodne grude. Če se izkoreniniš, se lahko ne samo raznarodiš, ampak tudi razčlovečiš. Toda če se nekdo kot osebnost razvije v nekem drugem kulturnem okolju, je s tem dosegel svoj časn in večni cilj, postal je pravi človek. Vmesnih stopenj je toliko vrst, da jih ni mogoče vse z enako mero izmeriti. Za nas trdijo, da smo pač tista nesrečna vmesna generacija, narodnostnoperbertetno ‚polmočni‘, še ne docela izkoreni-njeni iz stare in ne še vkoreninjeni v novo domovino. Stara in nova pa sta si sestri v tem, da nas obe prižemata na svoje nežne prsi (obe si domišljata, da nas edino razumeta — mi sami sebe najbolj razumemo!), obe nam znata brenkati na strune plemenitih človeških idealov, obenem pa nas spretno gospodarsko pomolzeta.

Kot tako imenovana »nesrečna«

generacija imamo tudi veliko srečnih prednosti: nismo kulturno obremenjeni, zato odprtejši in z veliko manj predsodki hitreje gradimo mostove med različnimi svetovi.

In kar je najvažnejše: tudi nas Nekdo potrebuje za gradbeni material svoje Zgodovine, tudi mi bomo nekoč državljani neke nove Domovine. Konec dober, vse dobro — nas rešuje v temnih urah črnogledosti.

Prej ste omenili še nekaj druge-

ga: zgrešenost organiziranega binkoštnega uživanja. Ti naši ‚Sloven-ci z napako‘ so vendar naši dobri ljudje. Res je, ne razmišljajo preveč, niti dosti premišljeno ne čitajo knjig, še manj molijo. So pa v srcu

Prvomajski izlet naših rojakov iz Porurja je bil letos z ladjo »BERLIN« v Linz. Ni manjka-lo domače glasbe, slovenske pesmi in dobre volje.

še vedno zdravi. So tisto ljudstvo, iz katerega so vedno rastli plemeniti ljudje, inženirji, tehniki, delavci, pisatelji, duhovniki itd. — Pojdimo torej med naše rojake. Veselimo se z njimi, glejmo jih bolj s srcem!»

Za »intermezzo«: Zajel nas je živžav v dvorani. Ob odru so kot grozd viseli otroci in z odprtimi usti strmeli po plesišču v razigrane starše ter pogledovali na hrupne godce na odru.

Tak otrok se ti igra tako rekoč vsak dan v nemškem otroškem vrtcu in doma na dvorišču z nemškimi sovrstniki. Tukaj pa prvič zagleda množico samih Slovencev, njihov govorico, petje. Kar pije z očmi to narodnostno-prepričevalno »dvanajsto šolo pod mostom«. In iz temnega ozadja odra, o čudo, »Bohinjsko jezero stoji pokojno...« (Prešeren) — imenitno narisana znamenita pokrajina s cerkvijo sv. Janeza, značilnim mostom ter z očakom Triglavom v ozadju. (Zadnja dva dneva in dve noči je z izredno energijo to spraval na platno bohinjski rojak g. Pavel Blažin iz Gradca).

16-letna lepoticčka, gladko počesanih las, inteligentnega obraza in vitke postave:

»Kajne, letošnje binkoštno geslo je vzeto prosto po Prešernu iz pesmi 'Slovo od mladosti!' Veste, jaz sem naravnost zaljubljena v našega Prešerna. V šoli sem pričevala našega nemškega profesorja za literaturo, da je najmanj toliko vreden kot njihov Goethe. Na žalost

Starši z našimi letošnjimi prvoobhajanci v Frankfurtu.

moje slovenske sovrstnice nič ne poznajo naše slovenske velmože.« (Poglej, veliki pesnik, ena tvojih Julij, bolj hvaležna od prve!)

Zakorakal sem med omizji po dvorani. Od vseh strani prijazni kliči: »Pridite, pijte ga z nami! — Bajte pit, góspod! — Nate, kar iz moje-ga ga srknite, saj nisva strupena! V štajerskih vinskih gorica-h sem. Ne, med dolenskimih zidanica-mi.«

Mlad inteligent z brado:

»Današnja maša, veste... Pridiga je bila zelo dolga, toda ljudje smo jo napeto poslušali, ker je bila govornica zelo zavzeta in prepričljiva. Veliko bolj je zadel našo problematiko od škofa Angerhausna lani, ki nam je govoril o nevarnosti raznih verskih sekt. Ta duhovnik danes pa je govoril nesistematično, toda 'iz sebe'. Skoraj bi rekel, da je član kakega najmodernejšega karizmatičnega gibanja v Cerkvi« (česar sambognasvaruj!).

Socialni delavec:

»Take prireditve bi morale biti še večkrat in še bolj intenzivno zrežirane. Z mojo družino stanujemo daleč od Slovencev in Hrvatov, tako da se nama z ženo otroka že kar odtujujeta. Na žalost danes nista razumela veliko slovenskih besed. Sta bila radovedna in sem jima sproti prevajal — pridigo in pesmi.«

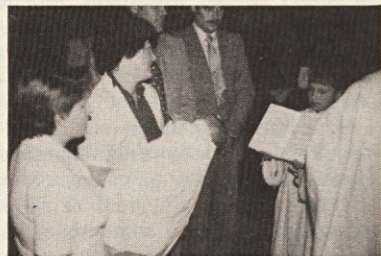
Eden glavnih sodelavcev-organizatorjev prireditve:

»Kljub vsem težavam in bojazni, da ne bo ljudi, je danes naša dvorana napolnjena do zadnjega kotička. Že pri maši je bilo več kot polovica prostorov zasedenih. Kaj ni to velik uspeh srečanja? Govornik pri maši

mi je bil zelo všeč. Tudi hrvaški so-besednik pri maši kar dobro, le malo predolgo je govoril.

Najbolj pa občudujem našega župnika Mlakarja, da zmore nositi skoraj sam vso težo odgovornosti take velike organizacije. Mi mu vsi radi še pa še pomagamo, ker ga imamo zelo radi. Moje osebno mnenje je, da bi poslali čisti dobiček za gradnjo cerkvá v Sloveniji, ko imajo tam take finančne težave. Mi sodelavci naj imamo v zahvalo dovolj, da gremo na izlet in tam priredimo piknik.«

Za konec: Odhajal sem v hladno porensko noč. V dvorani je še vedno kakor v panju pridno vrvela množica Slovencev. Prireditve je bila zelo zelo zgovorna. Odhajal sem s posebnim občutkom ponosa, da po 1000 letih Slovenci še obstajamo — ne samo doma v Sloveniji, temveč tudi tukaj kot neki blagoslovljeni otok sredi germanskega morja. Odhajal sem tudi z občutki nekakšne-

Krst Jane Šubic v Frankfurtu.

Skupina naših rojakov s starši in njihovimi letošnjimi prvoobhajanci v Mainz.

Slovenski dom v Stuttgartu je versko in kulturno središče rojakov v škofiji Rottenburg-Stuttgart. V domu je sedež župnijskega in socialnega (od Caritasverbanda) urada, v njem je Sobotna šola, v njem vadi mladinski ansambel, dekliška folklorna skupina, moški zbor in izposojevalna knjižnica.

ga usmiljenja in zaljubljenosti v te naše dobre, vesele, pristne, nekoli-ko že pijane ljudi.

STUTTART-okolica

Plošča za desetletni jubilej: Moški pevski zbor »Domači zvon« v Stuttgartu, ki ga vodi naš organist Damjan Jejčič, je izdal ploščo narodnih in verskih pesmi.

V prvo vrsto spadajo: Oj Triglav, moj dom, Od Cjela do Žavca, Po je-

zeru, Valeta, Štajerski fantič, Moj deklič, Pozdrav, Vinska, Pleničke je prala, ter dalmatinska Plovi, plovi in makedonska Bolen mi leži.

Od verskih pesmi so na plošči: Kristov Kralj, K tebi želim, moj Bog, O Bog, v nebeški slavi in Ko bron zvoni.

Uvod na ovojnicu nam zbor takole predstavi:

»Slovenska pesem, pa naj bo rodoljubna, ljubezenska ali verska, je globok izraz ponosa svojega naroda. Slovenec poje, ko je vesel; poje pa tudi, ko j žalosten, poje v deželi pod Triglavom, poje pa tudi med rudniškimi rovi in industrijskimi stolpi izven slovenskih mejá.

Pričujoča plošča je izraz zavednega Slovenca, ki biva na tujem, a je ohranil globoko spoštovanje do svojega naroda.

Od leta 1968 obstaja med slo-

venskimi delavci v Stuttgartu Slovenski moški pevski zbor DOMAČI ZVON, ki ga je v začetku vodil gospod Milan Eder, nato pa ga je spretno obdržal v rokah naš primorski rojak, organist Damjan Jejčič.

Zbor spremlja naše rojake na njihovih kulturno-zabavnih srečanjih in jim tako prinaša košček domovine. Nastopil pa je tudi za nemško in mednarodno publiko. Ko bodo pisali zgodovino Slovencev v Nemčiji, delovanja »Domačega zvona« ne bodo mogli prezreti.

Z izbiro pesmi na tej plošči želijo pevci prinesiti v vsak slovenski dom na tujem košček slovenskega srca, domovini pa dokazati, da so ji ostali zvesti, ter da niso pozabili njene-ga kulturnega utripa.«

Podobno predstavi zbor tudi besedilo v nemškem jeziku. Rojaki v Stuttgartu in okolici, ki poznajo pevce iz njihovih nastopanj na binokoštnih srečanjih, materinskih dnevih, vinskih trgatvah ter pri mašah v Stuttgartu in Esslingenu, so ploščo z navdušenjem sprejeli.

Naslovna stran ovitka prikazuje zbor 19 oseb pred cerkvijo sv. Elizabete v Esslingenu, v kateri je posnela petje zbora tvrdka Tonstudio Bauer iz Ludwigsburga. Sprejem je seveda v stereo tonu.

Priznati moramo, da pesmi lepo donijo in bodo razveselile vsakega, ki jih bo poslušal. Ko dajemo priznanje pevcem in še posebej njihovemu voditelju, gospodu organistu Jejčiču, jim želimo, da bi še dolgo peli v čast Bogu in v veselje našim ljudem na tujem!

Pet parov je šlo pred oltar: Glede porok je bilo letošnje poletje zelo razgibano, saj moramo naštetih kar pet porok.

Poroke so bile letos v Stuttgartu precej številne; o njih poročamo na drugem mestu. Na fotografijah vidimo tri poročne skupine pre cerkvijo sv. Konrada: poroka Miroslava Harca in Jožice Laubič; poroka Adolfa Langa in Marije Žonta; poroka Srečka Petriča in Marije Račečič (od leve na desno).

Prvoobhajanska slovesnost v Stuttgartu 29. junija 1980. Na fotografiji so naslednji prvoobhajanci: Kucler Nikolaja, Drolc Sibila, Kraiss Simona, Anderlič Lidija, Marks Robert, Arko Gerica, Jagodič Mateja, Golouh Nataša, Malovrh Igor, Feguš Andrej, Čulum Marjan, Hohlbauch Martin, Trebušak Marija, Potočnik Karmen, Tomšič Stanislav, Kogler Helena, Zevnik Maks.

50 balonov s pozdravi so poslali pod oblake slovenski otroci letos na Vnebohod s srečanja na Hohenrecherbergu (Baden-Württemberg). Le kako daleč so poleteli?

V Stuttgartu so si obljubili življenjsko zvestobo: Marks (Črnčič) Francé iz župnije Sv. Jurij v Slovenskih goricah in Škofič Jožica iz župnije Sv. Rupert v Slovenskih goricah; Petrič Srečo iz Prihove in Račević Marija iz Cerkelj ob Krki; Cviki Milan iz župnije Žalec in Ladan Dragica iz župnije Jajce; Lang Adolf iz Hoč pri Mariboru in Žonta Marija iz župnije Svibno; v Neckartenzlingenu Prša Ivan iz Velike Polane in Žlebič (Duh) Ana iz Turnišča.

Vsem mladim parom naše iskrene čestitke!

Naraščaj v družinah: V Schwaikheimu sta dala krstiti svojega tretjega sinka Božičnik Viljem in Ivanka; v Stuttgartu je po krstu postala otrok božji Mušič Diana, hčerka Alojza in Jožice, v Waiblingenu pa Bakšič Sonja, hčerka Jožefa in Silve.

Staršem čestitke, otročkom obilo zdravja!

Prezgodaj nas je zapustil: Na žalost se mora čestitkam k porokam in krstom pridružiti tudi naše sozaljke k smrti 57-letnega rojaka Vorster Franca, doma iz Pristave, župnija Šmarje pri Jelšah. Po poklicu je bil zidar. Vojna vihra ga je vrgla v nemško vojsko in kmalu po vojni je nastopil pot v tujino. Več let je živel v Stuttgartu, zadnja leta težko bolan za rakom v vratu. Ponovno je moral na operacijo v bolnišnico.

Ko ga je nekaj dni pred smrtjo obiskal slovenski župnik, mu je potožil svojo težko življenjsko usodo. Vero pa je ohranil in tudi na molitev ni pozabil. Tako je spravljen z Bogom pričakoval slovesa s tega sveta. Pokopani je na pokopališču v Zuffenhausnu.

Vsem sorodnikom in znancem, ki jih je njegova smrt prizadela, izražamo iskreno sozajlje, pokojnemu Francu pa naj Bog nakloni večni mir in pokoj!

MÜNCHEN

Spet se je začelo *delovno leto*, spet smo začrtali v glavnih potezah, kje vse se bomo letos srečavali in kaj bomo pripravili na naši fari na južnem Bavarskem.

Glavni poudarek dela bo slej ko prej na *verskem življenju*: poleg rednih nedeljskih maš in mesečnih obhajilnih nedelj bo nekaj izrednih dogodkov, kot npr. ponovitev nove maše in romanje v Švico, pa občasne pobožnosti, kot križev pot v postu in šmarnice v maju.

Socialno delo, ki je druga bistvena črta farnega delovanja, se razvija bolj skrito, saj prihajajo naši ljudje s svojimi težavami na pogovor v naš socialni urad posamič in se ti problemi tudi posamič rešujejo. Trenutno je največ zadevnega dela z urejevanjem pokojnin.

Med letošnjo telovsko procesijo v Münchnu.

Po telovski procesiji v Münchnu.

Prosvetno delo zajema posebno našo sobotno šolo: okrog 60 otrok, razdeljenih v štiri skupine, bo deležnih verske, slovenske in narodne vzgoje. Poleg tega bomo pripravili miklavževanje in materinski dan, v pustnem času pa komedijo. Stalno pa si iz naše knjižnice ljudje pridno izposojajo knjige.

Tudi za zabavo in oddih bomo poskrbeli in sicer z vinsko trgatvijo in pustovanjem, pa s splošnim in šolskim izletom.

Bog nam daj nad vse naše početje blagoslov, naši farani pa naj se čimbolj zavzeto vključijo v življenje fare!

nizozemska

GELEEN — G. Martin Ložnik je 23. maja t. l. popeljal pred oltar svojo nevesto gđc. Anjo Hanneman. Družina in prijatelji so ob tej priložnosti imeli prijetno svatovanje. Mlademu paru iskreno čestitamo in želimo vso srečo.

Naši bolniki: V bolnišnici v Brunssumu se zdravi naš požrtvovalni sodelavec g. Oto Žerdoner. Voščimo mu hitro okrevanje. — Ga. M. Sterman-Jesenšek se je po uspeli operaciji že mogla vrniti domov. Zvesti članici naše skupnosti in dolgoletni sodelavki pošiljamo posebne pozdrave.

švedska

VTISI Z ROMANJA V VADSTENO

Ura je približno pol desetih zvečer. Sedim v avtobusu na progi Vadstena-Kunela-Köping-Eskilstuna. Zadaj slovenski fantje iz Köpinga prepevajo Marijine pesmi, spredaj Eskilstunčani dremlejo. Kmalu je obratno.

Poslušam veselje ljudi, hkrati pa delam nekaj »obračun« dneva. Lep in važen je bil ta *binškošni dan*. Vse je bilo dobro organizirano. Ob 12. uri je bila zbrana velika slovenska družina pod skupno streho sv. Brigite v Vadstenu.

Sv. mašo je vodil gost iz Münchna, g. dr. Janez Zdešar, katero je poleg obrednih obveznosti povezoval z lepimi življenjskimi nauki. Njegova pomočnika sta bila naša švedska duhovnika gospoda Jože Drolc in Jože Bratkovič.

Krona sv. maše pa je bila drugi veliki gost, prečastiti nadškof dr. Jože Žabkar iz Kopenhagna, ki je vatikanski zastopnik za Skandinavijo. Imel je pridigo, ki je bila kratka, vendar tako jedrnata, tako lepo in preprosto povedana, da jo je lahko razumel vsakdo in si jo vtisnil globoko v spomin. Kako lepo je znal povedati, da smo Slovenci sicer majhen narod, vendar zelo pomemben. Če bi bili nepomembni, bi nas že zdavnaj zmanjkalo. Tako pa že obstajamo 1200 let in naš obstoj je neomejen.

Res, sv. maša je bila ta dan veličastna in slovesna. Po sv. maši se

je vila dolga procesija s petjem k pogrebu sv. Brigite. Tam smo peli litanije. Po teh obredih smo se okrepcali pri švedskih nunah z juho in kavo, za kranjske klobase pa je poskrbel »Kranjski Janez«.

Ob 15.30 uri smo se zbrali v lepo urejeni dvorani. V začetku je naš duhovnik g. Jože Drolc pozdravil goste in vse ostale. G. dr. Zdešar nam je izročil pozdrave Slovencev, živječih v Nemčiji, mi pa smo mu jih vrnili zanje.

Kulturni program je bil kratek in jednat. Prvi nam je vzradostil srca mešani pevski zbor iz Göteborga. Zapel nam je pet pesmi, s katerimi nas je popeljal v domovino. Sledil je nastop slovenskih otrok iz Köpinga. Peli in deklamirali so pesmi o pomladi in o mamicah, na harmoniko jih je spremljal Jožek Meglič. Za zaključek sta nastopili dve ljubki deklici, oblečeni v slovensko narod-

hočete vedeti,
kaj se dogaja
v Sloveniji —
matični,
zdomski in
izseljenski?
berite
našo luč!

no nošo, ki sta povedali pesmico o romanju k Mariji Pomagaj na Brezje.

Potem je sledila *zabava*. Igral je znani slovenski ansambel »Lastovke« iz Landskrone. Igrale so za vsakogar. Če si še tak nerodnež pri plesu, njihova muzika te dvigne s stola, pa če bi bil pribit nanj. Med zabavo je bil srečolov. Zbrani so bili lepi dobitki, pa kaj, ko pa jih je polovico odnesel Köping.

Bolj ko se je bližal večer, bolj je bilo veselo. Dvorana je bila že počiščena, »Lastovke« pa so še kar igrale. Za konec smo še vsi zapeli koroško »Nmav čez izaro«. Ob slovesu smo si obljubili, da se drugo leto spet vidimo.

Ob vsem tem premišljevanju pa se mi misli vračajo k dvema možema. Ne poznam ju osebno, niti ne vem za njuni imeni. Vendar ob njunem glasbenem delu ni ime pomembno. Ime se lahko pozabi, njun uspeh in prisotnost na takem srečanju pa ne. Iz leta v leto sta naša zvesta spremljevalca v Vadstenu. Prvi je gospod organist, ki nam je celo mašo polnil srca s cerkvenimi pesmimi preko orgel. Kako čudovite so naše pesmi, če jih spremlja pravi mojster orgel! Cela cerkev je bila ena sama pesem. Ob grobu sv. Brigite je spremljal na orgle litanije in jih tudi največ sam pel. Res mu naj damo pravo priznanje in zahvalo za njegov trud!

Drugi lep vtis sem dobila pri gosposdu zborovodji iz Göteborga. Ko človek sliši tako dobro zapeto domačo pesem, šele prav spozna, kaj mu pomeni dom in domovina. Ni vseeno, kako je pesem zapeta. Za lepo izvedbo pesmi ni dovolj samo lep glas pevcev, ampak tudi človek, ki zna pravilno izgovoriti ta glas iz grla in ga podati poslušalcem. Za tako delo pa ni vsakdo. Gospod zborovodja je res dober vodja svojih pevcev in smo nanj ponosni vsi Slovenci, ne samo Göteborgčani. Tudi vsi smo istega mnenja, da zasluži še posebno zahvalo za tako idealno delo, ko se trudi ohranjevati naše pesmi na tujih tleh.

Obema lepa hvala, hvala tudi organizatorjem tega srečanja, posebno pa hvala Bogu za lepo vreme. Zjutraj nas je na poti sicer sprem-

ljal dež, v Vadstenu je bilo ves dan lepo.

Terezija Hlep

*

Julija ima Švedska kolektivni dopust. Utrip mestnega življenja se umiri. Še mestni avtobusi in tramvaji vozijo bolj poredko. Zgleda, da nikjer v Evropi ne vzamejo gesla »nazaj k naravi« tako zares kot tukaj na severu.

Wiener-Schubert-Duo — profesor Georg Hauer in njegova žena z Dunaja sta se v zvezi s svojo turo po Skandinaviji ponudila, da bosta prvo nedeljo v avgustu ob 8. uri zvečer priredila v katoliški cerkvi v Göteborgu orgelski koncert. Medtem ko so ob drugih prilikah podobni koncerti lepo obiskani, je bilo tokrat komaj kaj obiskovalcev.

Pa nimajo samo Dunajčani napačnih predstav o počitniškem vzdušju. Še naš rojak iz Göteborga, ki je letos preživel svoj dopust tukaj, se je uštel. Računal je, da bo obnovil to in ono, a trgovci so bili na počitnicah, zato je zaman stikal za potrebnim materialom.

Naši rojaki najraje preživljajo svoj dopust v krogu domačih v svoji domovini. Nekaterim se vsakoletno potovanje zdi prenaporno, zato si kakšenkrat kar tukaj privoščijo nekaj oddiha. Navadno dobijo v oskrbo še domačije svojih znancev. Zalivajo rože, pogledajo, kaj je treba postoriti v vrtu, nahranijo mačke in kanarčke. Tudi ob taki pozornosti drug do drugega ter v medsebojni pomoči se pokaže, kako se Slovenci tukaj počutimo kot velika družina, ki enostavno spada skupaj.

Prvo nedeljo v avgustu se je v Göteborgu pri maši poznalo, da se vsi dopustniki še niso vrnili, v Jönköpingu, kjer je maša drugo nedeljo v mesecu, je bil obisk skoraj običajen.

Sredi meseca, od 13. do 17. avgusta, je bil v škofijskem študijskem centru v Marielundu na Ekerö pri Stockholmu shod, ki je imel rahel odmev tudi v švedski javnosti. Predstavniki katoliške mladine na Švedskem so dali pobudo, da se priredi deželni katoliški shod. Društvom je bila misel všeč, zato so dali mladini možnost, da zamisel tudi uresniči.

V poročilu o srečanju je rečeno:

130 udeležencev shoda, ki so ga poimenovali »Deželni shod — pred 9. desetletjem«, je predstavljal katoliško Cerkev na Švedskem v malem. Zastopane so bile vse starosti, skoraj vse župnije, mnoge narodnostne skupine in druge kategorije. Slovenci smo bili zastopani po dveh predstavnikih.

Večkrat je bila izrečena misel, kako raznolikost v edinosti Cerkev bogati. Prisotnost mnogih narodnosti bi morala še bolj priti do izraza v življenju posameznih župnij, kjer bi se vsakdo moral počutiti doma.

Švica

SLOVO PATRA ANGELA KRALJA

Službe izseljenskega duhovnika v Švici je bil razrešen in se vrnil v domovino pater Angel Kralj. Upravljal je zapadni del Švice od januarja 1973. leta. Veliko dobrega je nudil našim rojakom in se zanje žrtvoval vsa leta, za kar smo mu nadvse hvaležni. Ohranili ga bomo v lepem spominu. Želimo mu, da bi se v domovini dobro počutil in na nas ne pozabil, posebno v molitvi. Nastavljen je v kapucinskem samostanu v Celju.

Njegovo mesto je prevzel kapucin pater Damijan Frlan, ki je prišel iz Ljubljane, po rodu iz Poljane nad Škofjo Loko. Upamo, da se bo dobro počutil v Švici in v dušnem pastirstvu nadaljeval delo v misiji ter vodil naše rojake po poti k Bogu. Kličemo mu: Pater Damijan, dobrodošel med nami!

Sv. krst so prejeli:

V Zürichu: Aleksič Marko, sin Mihoša in Vide, roj. Druškovič; Čepon Bojan, sin Jožefa in Ane, roj. Bratušek. — V Amriswilu: Vereš Tanja, hči Ladislava in Pavle, roj. Mišič. — V Appenzellu: Černigoj Alenka, hči Vladimira in Pavle, roj. Vidmar, iz Frauenfelda. — V Rothenthurmu/SZ: Jurgl Simona, hči Janke in Ivanke, roj. Mrgole. — V Meilen am See: Pegan Nataša, hči Zvonka in Jožice, roj. Tomazin, iz Stäfe/ZH.

Staršem čestitamo, njihovim novorojenčkom želimo božjega varstva.

slovinci ob meji

KOROŠKA — Dom prosvete v Tinjah je izdal govore, ki jih je imel lani na duhovnih vajah v Tinjah to-rontski pomožni škof dr. Lojze Ambrožič. Knjižica nosi naslov »Oče, posvečeno bodi tvoje ime«. — Na Veliki Šmaren so šolske sestre v Celovcu praznovale 25-letni jubilej, kar imajo lastno provinco na Koroškem. Dve sestri sta na isti dan obhajali 50-letnico, kar sta naredili redovne obljube. — Okrog 1000 ljudi se je zbralo na kulturnem večeru, ki ga je priredila šentviška »Danica« na Campingu ob Zablaskem jezeru. Poleg zbora »Danice« so sodelovali še Moški zbor »Trta« iz Žitare vasi, Trio »Korotan« in Folklorna skupina »Zarja« iz Železne Kaple. — Prosvetno društvo »Drabosnjak« iz Kostanje priredil večer slovenske pesmi in plesov v Vrbi ob Vrbskem jezeru. — 9. septembra je praznovalo Slovo. prosvetno društvo »Borovlje« 75-letnico delovanja. — Pliberški sejem so naznanjali lepaki v obeh jezikih. Tudi pozdravni nagovor je bil dvojezičen. — Tudi v Dobrli vasi in v Žitari vasi so organizirali večer slovenske pesmi in folklorne. Prireditvi sta bili namenjeni predvsem letoviščarjem.

GORIŠKA — V Pevmi pri Gorici je na god sv. Ane praznoval 70-letnico duhovništva msgr. Anton Rutar. — Okrog 80 skavtov in skavtinj je 14 dni taborilo in uživalo lepo vreme v Lepeni. — Okrog 30 slovenskih faranov iz slov. duhovnije v Gorici je poromalo v Lurd. — Goriški nadškof Peter Cocolin, ki je svojo prvo kaplansko službo vršil v Krminu in tam prišel tudi v stik s Slovenci, je v avgustu praznoval 60-letnico življenja. — Trgovska tehnična srednja šola »Žiga Zois« iz Trsta je z letošnjim letom odprla paralelke v Gorici, kjer je bila doslej le strokovna trgovska šola.

TRŽAŠKA — Tržaški skavti so letos taborili v treh skupinah. Dve sta taborili v Beli peči, ena pa v Globasnici na Koroškem. — Na praznik Marijinega vnebovzeta se je vršil na Repentabru romarski shod, kamor radi prihajajo verniki s Krasa. — Od 29. do 31. avgusta so poromali tržaški verniki h Gospe Sveti in k sv. Emi na Krko na Koroškem. — V Finžgarjevem domu na Opčinah je 30. in 31. avgusta potekala »Dra-

ga 1980«. Predavanje »Vera in kultura za svobodnega človeka« je imel tržaški škof Bellomi. »Slovenstvo v svoji kulturno-politični informaciji danes« je podal predsednik Slovenske prosvete Marij Maver. Prof. dr. Perko je pa predaval o temi »Slovenska Cerkev iz preteklosti v prihodnost«. — 6. septembra je poteklo 50 let, odkar so pod fašističnimi streli padli na Bazovici 4 mladi Slovenci: Bidovec, Marušič, Valenčič in Vadnjal. V farni cerkvi je bila darovana zvečer sv. maša zanje. 7. septembra pa so se zbrali ljudje in organizacije, da so počastili njihov spomin. — V Domu duhovnih vaj »Le beatitudini« nad Trstom so se zbrali zamejski in izseljenski duhovniki že devetnajstič na skupno pastoralno zborovanje. Predaval je p. Štefan Balažič o družini. — Člani Tria »Mavrica« in Ansambla »Galebi« z Opčini so odleteli na gostovanje v Kanado in v Združene države.

SLOVENSKA BENEČIJA — V soboto, 16. avgusta, se je zbralo na Sv. Višarjah 2300 vernikov k trijezičnemu bogoslužju, ki ga je vodil videmski nadškof Battisti. Med romarji je bilo največ Slovencev. — V nedeljo, 3. avgusta, so na Kamenici praznovali žegnanje. Najprej je bila sv. maša, nato pa kulturni program. Nastopili so pevski zbori in folklorne skupine. Nekaj nestrpnih je hotelo vse preprečiti in so ponoči zažgali barako, kjer je bilo shranjeno orodje.

slovinci po svetu

AVSTRALIJA — V Kewu (Melbourne) so 6. julija slovesno praznovali farna patrona sv. Cirila in Metoda. Po maši so se verniki zbrali v župnijski dvorani k dobro obloženim mizam, katere so oskrbele članice Društva sv. Eme. — Ob žegnanju naredijo tudi zbirko. Doslej je versko središče v Kewu sprejelo 243 ovojnic s 3019 dolarji. Zbirka je namenjena vzdrževanju verskega središča. — 24. julija je bila v melbournski katedrali maša narodov, ki so se je udeležili tudi Slovenci. Naše narodne noše vedno znova obračajo pozornost nase. — Slovenska župnija sv. Rafaela v Sydneyu je dobila nove orgle. — Julija prireja Društvo sv. Ane vsako leto zabavno prireditev. Mladinski pevski zbor je zapel nekaj pesmi. Pri zabavi je

igral Ansambel »Kristal«. Čisti dobiček, okrog 600 dolarjev, je namenjen za nakup kuhinjske opreme v bodoči dvorani. — »Dobrodelna večerja«, ki jo je versko središče v Sydneyu pripravilo v korist dvorane, je gradbenemu fondu prinesla 2140 dolarjev. Igral je zraven Ansambel »Kristal«, ki je svoj honorar poklonil gradbenemu fondu. — Šolska sestra Ksaverija Jerebic, po rodu iz Odranec v Prekmurju, ki je dolga leta delovala v Franciji, kjer je bila nekaj let tudi provincialka, je v Sydneyu praznovala zlati redovni jubilej. Od leta 1967 je že v Avstraliji. — Ker se je p. Filip Ferjan OFM vrnil v Združene države, je prevzel mesto izseljenskega duhovnika v Adelaidi p. Janez Tretjak OFM, ki je šest mesecev pomagal pri Sv. Rafaelu. P. Valerijan Jenko je sedaj ostal v Sydneyu sam.

ARGENTINA — Društvo Slovencev v Mendoziji je imelo svoj 31. letni občni zbor. Glavna skrb društva je graditev novega prosvetnega doma, ker je starega potres skoraj uničil. Društvo je v delovnem letu imelo veliko kulturnih prireditev. — V Slovenskem domu v San Martinu je mladina pripravila razstavo slik, fotografij, rezbarij in drugih ročnih del. — V Argentino se je vrnil dosejani izseljenski duhovnik v Italiji g. dr. Jure Rodč. V Rimu je ob enem študiral in napravil doktorat iz cerkvenega prava. — Mladina je pripravila lep spominski večer ob 20-letnici obstoja Slovenskega doma v Carapachay. — Slovensko planinsko društvo v Argentini je priredilo v »Našem domu« v San Justo družabni večer. Čisti dobiček je bil dan za »Stan« v Bariločah. — V Slovenski hiši v Buenos Airesu se je vršil 9. avgusta pevsko-glasbeni festival. Sodelovalo je 160 fantov in deklet. — V Slovenski vasi v Buenos Airesu so slovesno praznovali obletnico Hladnikovega doma. — Društvo »Slovenska pristava« je priredilo 6. avgusta otroški dan. — Mladinske organizacije so priredile mladinski dan 24. avgusta v Slomškovem domu, 31. avgusta pa v Carapachayu. Obkrat je sodeloval »Slovenski instrumentalni ansambel«.

KANADA — Slovensko društvo »Baraga« je priredilo na Slovenskem torontskem letovišču 27. julija XXI. Slovenski dan. Geslo dneva je bilo: »Bogastvo naše — naša last — so naša vera, kultura naša, naša rast, ki Bogu in narodu so v čast in če-

dragi bralci!

Zadnje mesece je postala Poljska za vzhodno Evropo klicaj. Za tiste na vladi. Obenem pa upanje. Za občane.

Glavni urednik poljskega podtalnega lista *Głos (Glas)* Macierewicz je ob stvkih na Poljskem zapisal: »Tisti na vladi še vedno mislijo, da imajo opraviti z upornimi delavci. To je zmeta. Morali bi razumeti, da imajo opraviti s celim narodom.«

Eden največjih sodobnih poljskih mislecev, Kolakowski, je ob isti priložnosti izjavil: »Člani skupine KOR (= poljski oporečniki iz vrst izobražencev), pa tudi druge skupine in celo razni partijski ter izobraženci zunaj organizirane opozicije že leta dolgo zavzeto ponavljajo, da gospodarske reforme brez političnih sprememb ne bodo nič hasnile. Napake v načrtovanju, ki so privedle do današnjega gospodarskega poloma, niso edini vzrok zanj. Treba je upoštevati še popolno ohromitev družbenega življenja in samodejni odpor proti slehernemu sodelovanju z državnim aparatom — brez tega pa ni možna nobena uspešna reforma. Če partija misli, da lahko gospodarski položaj bistveno zboljša brez nadaljnega političnega popuščanja, bo ponovno razočarana.

Gierek je 1970 stvkačojim delavcem marsikaj obljubil. Vendar je velika razlika med močjo organizirane opozicije takrat in danes, pa tudi v zrelosti politične zavesti pri delavcih in vsej družbi. Ni mogoče brez konca voditi za nos na isti način, kajti sedaj partiji nihče več ne verjame.«

Leopold

Uredniki

sar nobena nam ne more vzeti oblast.« Pri kulturnem programu so sodelovali mladinske folklorne skupine, pevci »Fantje na vasi«, Slovensko gledališče in Slovenska telovadna zveza. — »Slovenski dom« v Torontu je na občnem zboru podal obračun. Veliko je bilo prireditvev in srečanj, zlasti ob porokah, tudi zlatih. Dohodkov je bilo čez 15.000 dolarjev, s katerimi so lahko pokrili vse redne stroške. Dom ima še 2000 dolarjev dolga.

ZDA — V stolni cerkvi sv. Janeza v Clevelandu se je 27. julija poslovil od svojih vernikov nadškof James Hickey. Odšel je za nadškofa v glavno mesto v Washington. Slovenci imajo odhajajočega škofa v lepem spominu. — Newburška slovenska društva »Mir«, »Bled« in »Kraljica miru« so 19. julija priredila piknik. — Tudi Slovenska sobotna šola pri Sv. Vidu v Clevelandu je 20. julija priredila na Slovenski pristavi piknik. Čisti dobiček je bil dan za vzdrževanje te šole. — Poročevalec clevelandskega dnevnika »The Cleveland Press« obiskuje že dalj časa cerkve raznih veroizpovedi v Clevelandu. Obiskal je tudi cerkev sv. Vi-

da. Po maši je šel tudi v cerkveno dvorano in se tam po slovensko navedel. O obisku je napisal zelo laskavo poročilo in dejal, da bo morda tudi on nekoč postal Slovenec. — Slovensko kulturno društvo »Baraga« s sodelovanjem Lige slovenskih Amerikancev je priredilo v Fairfieldu »Festival etničnih skupin«. Nastopili so glasbena skupina »Zvon«, slovenski Radio-klub iz Chicaga, duet sester Us, orkester »Kranjske zvezde« in nemški skupini. — »Baragov dan« se je vršil letos v župniji sv. Jožefa v Jolietu (Illinois). Glavno mašo je imel bivši clevelandski škof Hickey, glasbeni spored je oskrbel zbor »Slovenska pesem«. — Od 11. do 13. julija je župnija sv. Vida organizirala poletni festival. 20. oktobra bo poteklo 50 let, kar so blagoslovili temeljni kamen za novo cerkev te fare. — Slovenski športni klub je priredil 10. avgusta na clevelandski Slovenski pristavi športna tekmovanja. Po tekmah je bil piknik s prosto zabavo, med katero je igral »Alpski sekstet«. — V avgustu so clevelandski Slovenci spet poromali v Lemont k Mariji Pomagaj.

(nadaljevanje s strani 13)

di soodločanja ali celo samoodločanja, pa poleg vsega še ob plačah, ki jih utrgujejo. Da bi prišlo do pravične porazdelitve skupnih koristi? Nikogar ni, ki bi lahko imel zbirokratizirano pomanjkljivo gospodarjenje, združeno s samovoljo, za pravično. Da bi prišlo do demokratskega nadzorstva vseh gospodarskih in družbenih postopkov? Skotil se je totalitarni sistem obremenitev slehernega posameznika, vsestranske kontrole opazovalcev po hišah in blokih, namestitve funkcionarjev po mestnih četrtih, vodij po okrožjih — te vse obveščajo ovaduhi, ki se slinijo okrog njih in bi radi v službi napredovali.

Nobene evropske dežele ni, ki bi nekdanje socialistične sanje uresničila vsaj v zarodku. Niti niso prebudile v ljudstvu proizvajalnih sil, niti niso dvignile življenjske ravni občanov, da bi bilo to vredno omembe, kaj šele, da bi ustvarile raj svobode, enakosti in pravičnosti. Prav nasprotno: mnogim ljudem v socialistizirano gre danes slabše kot pred vojno. To velja za ljudi na kmetijskih področjih, še bolj pa za delovne ljudi v nekoč bogatih industrijskih in trgovskih središčih. Svetovnonazorski sistem, ki ne vodi k uspehu, ampak k nenehnemu mrtvilu, delno celo k propadanju, počasi izgublja pri ljudeh slehernu upravičenost.

Tako prehaja ta razvoj v zgodovinsko neslano šalo. Sanje preprostih marksistov-socialistov se spreminjajo v neresnost prav tam, kamor so vodile njihovo upanje: pri običajni preskrbi z dobrinami in pri vedno boljših delovnih razmerah. Hruščov je oktobra 1961 grmel, da se »kapitalizem v svojih temeljih« trese, da »oblikovanje novega človeka« napreduje, potem je pa oholo zatrdil: »Do 1980 bo naša dežela v industrijski in kmetijski proizvodnji pustila ZDA daleč za sabo!« Dejansko gre v socializmu, če ga primerjamo z razvojem zahodnega sveta, ne navzgor, marveč navzdol. Celó ogromne kmetijske države na evropskem Vzhodu morajo žito uvažati. Tudi njihova tehnologija gre rakovo pot.

Ljudje to vedo. Pred 20 leti jim je bilo še moč dopovedovati, da je treba hude gospodarske težave pripisati strahotnemu vojnemu uničenju. Od 1970 je to vedno manj mogoče. Ne da bi veljal »Zahod« za »zlatega«, a za socializem neugodni obračun se z vsakim letom večja.

Ta socializem nima nobene prihodnosti več. Vsakdo, pa res vsakdo, prav do najvišjih kadrov sekretarjev in generalnih sekretarjev, ve, da bi vsa aparatura oblasti ne preživela štirih tednov, ko bi ne bilo strahu pred organi za notranjo varnost in končno pred tanki »velikega brata«. To vejo tudi v Moskvi.

Ker si ne more nihče želeti velikega revolucionarnega izbruha, ker bi ta lahko vodil do strahotnega prelivanja krvi, na koncu pa do tretje (s tem morda zadnje) svetovne vojne — tako je pač stanje — lahko pride do možne izboljšave le korak za korakom prek več svobode, pravičnosti, pa tudi več gospodarske pameti. Ali bo discipline, ki je za to potrebna, na vseh straneh dovolj, o tem smemo dvomiti. Novi rod stavi jasna vprašanja, stare nespremenljive resnice ga ne prepričajo, dokler ne dokažejo svoje notranje pravilnosti in dejanske uspešnosti.

Tudi če pride na Poljskem spet do »miru«, bo ostala kriza socializma sovjetskega kova do konca stoletja polna razkroja.

Süddeutsche Zeitung, München, 23.—24. sept. 80/4.

Marksizem je na Poljskem mrtev

Leszek Kolakowski je najpomembnejši sodobni poljski filozof. Včasih je bil prepričan marksist in zavzet komunist, kasneje se je od obojega oddaljil. Sedaj je profesor v Oxfordu na Angleškem. Pred kratkim je imel pogovor z zahodnonemško novičarsko revijo Der Spiegel (Hamburg, 8. sp. 80). Tu povzema njegove glavne misli.

Kot je danes videti, se je delavcem na Poljskem dejansko posrečilo v monopol partijske oblasti narediti močne razpoke in lahko samó upamo, da bodo te ostale. Gre za omejitev monopola partijske oblasti, ne pa, se razume, za temeljno spremembo režima.

Tajne volitve v sindikate, ki hočejo biti od države in partije neodvisni, pomenijo brez dvoma novo razdobje delavskega gibanja v deželi pod komunistično oblastjo.

Smemo reči, da gre za najglobljo krizo komunizma in povojnem času na Poljskem, morda za globljo kot 1956, in da bo imel ta pretres velike in dolgoročne posledice na celotnem območju komunistične oblasti. Vendar vse obljube partije, izsiljene s stavko, pomenijo le malo, dokler niso zagotovljene z ustavnimi

jamstvi. To velja v prvi vrsti za sindikate in kajpak za svobodo govora in tiska.

Samoumevno je, da organizirana opozicija ne zajema večine občanov. Močni razlogi pa govorijo za to, da opozicija izpoveduje mnenje pretežne večine družbe. Od začetka stavke je postalo ljudem jasno, da živijo pod oblastjo majhne koristolvske in nezmožne skupine ljudi — in to še pod pogoji dvojne nesamostojnosti, kajti oropani so tako državne kot socialne neodvisnosti. V tem smislu je opozicijsko gibanje izraz želja pretežne večine občanov.

Na Poljskem je svetovni nazor realnega socializma le še na papirju. Nihče več ne verjame v ta svetovni nazor, niti člani centralnega komiteja. Na Poljskem ni marksizem več predmet pogovorov, o njem se komaj še razpravlja, je mrtva stvar.

Delavski opoziciji gre za demokratizacijo, za omejene reforme. KOR (= poljski oporečniki iz vrst izobražencev) in razne druge skupine se zavzemajo predvsem za človekove pravice. Dovolj je, da se upirajo pritisku partije, protestirajo proti policijskemu preganjanju in zahtevajo državljanske svoboščine.

**naša luč –
svobodni
glas
slovenskih
kristjanov**

Na Poljskem je marksistični revizionizem (= ponoven pregled in izboljšanje osnov marksizma) mrtev, in to že od 1968. Revizionizem, ki je živel v partiji v poznih petdesetih letih, je hotel razširiti vladajoči sistem z demokratičnimi vrednotami, ne da bi nehal biti komunističen. Notranje protislovje tega stališča pa je postalo bolj in bolj očitno, revizionizem bolj in bolj slaboten, dokler ni povsem izginil.

Danes ni v partijskem aparatu nobenih svetovnih nazorov več, nobenih komunistov več. Večinoma so koritarji, ki vedo, za kaj so plačani. Svetovni nazor je le še za to tu, da opravičuje monopol oblasti.

Najvažnejši adut partije nasproti opoziciji je bil in je še vedno stalno namigovanje na možnost sovjetske zasedbe. Strah pred njo je na Poljskem mogoče brž zbuditi. Vlada je občane dejansko preplašila s komaj prikritimi grožnjami in opozorili: »Naši prijatelji so nemirni.« S tem je hotela reči — in tako so jo tudi razumeli: »Ostanite lepo pri miru, sicer bodo sovjetski gangsterji pripravili prelivanje krvi!«

Oblastniki so se zbalii sovjetskega vpada, istočasno so se pa moralno sprijazniti s tem, da so jim delavci naredili v monopol oblasti razpoke. Seveda upajo, da bodo lahko te obljube požrli, brž ko se bo položaj umiril. A delavci so to opazili. Vedo, da se da vse preklicati, dokler ni notranja politična zgradba primerno preurejena.

Sleherno razrahljanje, tudi najmanjša razširitev svobode tiska in

Duhovnik blagoslavlja vodjo stavk Waleso.

misli, naredi v sistem razpoko. Če gledamo s stališča zgodovine in nauka komunizma, je že to nekaj pošastnega, da so nastale organizirane skupine demokratske opozicije kljub preganjanju, aretacijam, zastrahovanju, da je naenkrat tisk necenzuriran. Zato ni mogoče trditi: »Neodvisni sindikati so prevelika zahteva.« Ne vemo namreč, kaj vse lahko sistem še požre, če je pod takšnim pritiskom. Mej tega, kar je možno doseči, ni mogoče določiti vnaprej. Gotovo je le, da mora mirni pritisk od spodaj ostati — tako bo to, kar je bilo doseženo, zagotovljeno in sistem bo držan v novih mejah.

V poljski družbi so se sedaj pojavili nastavki nove večmišljenjske družbe, ki se politično izraža in tako vodi k oslabitvi političnega totalitarizma. Moč pritiska je treba razširiti, saj je gotovo, da sta le pritisk in odpor učinkovita, ne pa kakšni upi na demokratično spreobrnitev partijskega aparata.

Ves povojni čas se je Cerkev uspešno upirala slehernemu poskusu podržavljenja. Že samo dejstvo njenega obstoja je bil del večmišljenjske družbe, kar je s preskušeni pravili komunistične partijske oblasti nezdržljivo. Z gotovostjo lahko rečemo, da je edino Cerkev ostala splošno priznana duhovna oblast. Cerkev se čuti odgovorno za deželo in ljudstvo in se nedvoumno poteguje za duhovno svobodo. Odmev, ki so ga imele besede kardinala Wyszyńskiego, dokazuje, kako daleč je zdrknila oblast partije. Saj je morala vlada prositi kardinala, naj

pozove prebivalstvo k redu. Verjetno ne bi bilo pravilno, šteti Cerkev kot celoto k opoziciji. Ona je z ene strani edina velika družbena ustanova, ki se je podržavljenju uprla. S tem je dobila posebno privlačnost za vse skupine, ki niso bile zadovoljne z državnim socializmom. Z druge strani pa ostala v bistvu čisto versko telo, ki vloge politične stranke sploh noče igrati. Zato je v tej krizi v zadregi. Izjava škofov po govoru kardinala Wyszyńskiego je nedvoumno podprla zahteve stavkajočih.

Nikjer ni prišla socialistična misel, ja, celó beseda socializem tako zelo na slab glas kot v komunističnih deželah. Ta slab glas sega zelo

globoko. Zgodovina tako imenovane realnega socializma, torej sovjetizma, je ena sama veriga porazov na vseh področjih: na področju gospodarske organizacije, tehničnega napredka, duhovnega življenja, kulture, družbenih odnosov — z dvema izjemama: vojske in varnostne policije. V tem smislu je socialistična misel propadla.

Realni socializem sovjetskega kova je prepričljivo dokazal, da ni mogoče uresničiti niti enega njegovih ciljev. Stara misel totalitarizma je torej preživeta.

Zahodu manjka strategije, s katero bi lahko primerno odgovarjal na potek razpadanja na območju sovjetske oblasti. Izhodišče prihodnje strategije bi moral biti uvid, da je sovjetski imperij težko zaznamovan od notranjih nasprotij in od gospodarskih porazov. Ta strategija bi morala graditi na tem, da so bistvene spremembe v političnem sistemu Vzhodne Evrope predpogoj za gospodarsko ozdravljenje.

Napetosti med narodnostmi ni mogoče odpraviti drugače, pa tudi družbenih sporov ni mogoče večno držati pod nadzorstvom s policijskimi četami. Tu bi moral zastaviti Zahod. Takšna politika je sicer povezana tudi z nevarnostmi, je pa še bolj nevarno, ne imeti nobene strategije in odgovarjati v sili z brezglavostjo.

Le še Poljska ni propadla

Dogodki na Poljskem so pritegnili svetovno pozornost: v eni komunističnih držav so se pokazale močne razpoke. Iz zahodnonemške revije Der Spiegel (1980, št. 34—37) objavljamo glavne podatke o teh dogodkih.

STAVKA NA POLJSKEM-PROTI PARTIJI

Stavka v več kot 200 podjetjih — Poljaki so se uprli partiji. Stavkali so smetarji, potem vozniki avtobusov, tramvajarji, taksisti, delavci v gdanskih ladjedelnicah. Val stavke je dobil politično barvo. V ljudski

republiko Poljski je oblast komunistične državne partije zabredla v nevarnost ali vsaj močno ob kredit. Oblastniki so se mogli obdržati le še s popuščanjem. Politične zahteve so načele korenine sistema.

Prvikrat v vzhodnem bloku so se pogovarjali po tovarnah o plačah direktorji s svobodno izvoljenimi, torej protipostavnimi, zastopniki delavcev — vdor zahodnega načina pogajanj v samovoljni socialistični delavski svet.

Niti en poljski časopis ni natisnil dražljivke »stavke«, dokler nista radio in TV izpolnili gdanskih zahtev in poročali o »stavkah«.

Hitre ugoditve, ko so povišali plače, bodo prinesle le kratkoročno poravnavo; inflacija se še nadaljuje. Kajti načrt, ki ga je Gierek od 1970 skušal izpolniti, je končal pri visokih zadolžitvah v tujini in pri praznih trgovinah. Gierek ni mogel nuditi svojemu ljudstvu v njegovem trdem vsakdanu kaj več kot le majhne ugodnosti, kot to prikazuje neka poljska smešnica: Partijskemu šefu so se v srce zasmilile stotine ljudi, ki jih je videl stati pred neko mesnico v Varšavi. »Tovariši, pomagaj vam bom,« jim je zaklical skož okno avta, ko se je pripeljal mimo. Pol ure zatem jim je poslal tovornjak — poln klopi.

V desetem letu oblasti Giereka, ki je nekoč obljubljal polne lonce mesa, je položaj s preskrbo bolj mučen kot kdaj koli poprej; tako postaja očito, da spet neki komunistični sistem ne more zadovoljiti življenjskih potreb svojih občanov. V socialistični Poljski stojé redno vrste kupcev ne le pred mesnicami, ampak tudi pred prodajalnami sveže zelenjave, krznenih plaščev, pohištva in gospodarskih strojev. Skoraj vsega manjka. Celó z zdravili so zelo na tesnem.

Nové avte je moč dobiti le za devize. Celó za najneznatnejše razkošje, npr. za dozo Nescaféja ali lépo zavratno ruto, je potreben denar z Zahoda. Dozdevno brezrazredna družba na Poljskem se deli v devizne nemaniče in dolarske prince.

Poljaki so bili, to je sedaj videti, sprejeli sistem, ker niso imeli nobene druge izbire, seveda pa se nočejo zavzeti za žalostno gospodarstvo z izgubami. S tem ponovno prihaja na dan slabost režima, ki ga vzdržuje svetovnonazorska sla po stalni oblasti. Zahodna vlada s takšnim obračunom bi padla in opozicija bi poskusila svojo srečo. Nasprotno pa pride pri komunističnih vladah do zamenjave oblasti le prek čistk ali vstaje.

Spodbuda za npravno preobrazbo bi lahko prišla le iz neke vrste družbene pogodbe med ljudstvom, kate-rega 90 % je nekomunistov, in komunistično oblastjo, ki ji v več kot treh desetletjih ni uspelo, da bi jo podložniki sprejeli za zakonito.

VES VZHODNI BLOK SE JE ZAMAJAL

Veliko sliko svojega papeža Wojtyła so delavci gdanske ladjedelnice Lenin obesili na dvoriščna vrata. Pri pobožnostih na dvorišču je molil vodja stavke Lech Walesa po zvočnikih očenaš pred ladjedelniškimi delavci, ki so bili večidel stari le 20 do 30 let; ti so sklenili roke in poklekli.

Kardinal Wyszyński je zahteval »svobodo govora«. Delavci so šli veliko veliko dalje: v seznam zahtev so sprejeli tudi zahtevo, da dobi Cerkev dostop do množičnih občil.

Vstaja poljskih delavcev je kot morda doslej največji polom sovjetskega komunizma pokazal, da ta snovnih potreb občanov ne more zadovoljiti in da je gospodarsko tekmo s kapitalizmom že zdavnaj izgubil.

Naj so se zahodne države, npr. Anglija, še tako približale gospodarskemu polomu ali naj se po drugih zahodnih državah, npr. v Italiji, še tako vseprek strelja in meče bombe, tem državam je ostalo vzhodno bedno gospodarstvo z izgubo nepoznano; ostalo je prihranjeno tistim sistemom, ki naj bi služili delavcem, v resnici pa služijo »novemu razredu«.

Pokazalo se je tudi, kako ozko sta povezana gospodarska moč in politični prostor svobode, ter končno, kakšno malone nepreračunljivo

tveganje si je Vzhod s politiko popuščanja naprtil. Šele ta je mnogim vzhodnim občanom odprla oči za nezaslišano razliko med gesli in načrti sistema z ene strani ter njegovimi storitvami z druge.

Poljska kaže, kako je ves vzhodni blok v nevarnosti: iz gospodarskih razlogov potrebuje približevanje Zahodu, odpiranje vrat za ozko špranjo pa občani nápak razumejo kot znamenje za nadaljnje in vedno nadaljnje zahteve, katerih izpolnitev bi utegnila porušiti ves sistem.

V vsej vzhodni Evropi se je to poletje pojavila težka kriza s preskrbo. Novi, potrošniško usmerjeni rod tega ne sprejme kar tako meni nič tebi nič in tudi partije se ne boji več: nezadovoljstvo množic je pred vrati.

Medtem ko so stavkajoči potrpežljivo čakali, da se bo država pripravljena pogajati, je obstala ta kot v slepi ulici, osupla nad naenkrat vzkipeo nevarnostjo za monopol oblasti, službe in posebne pravice.

Uporniki po tovarnah so že jeli deliti oblast s partijo, zahtevali so odpravo posebnih trgovin za funkcionarje, pa tudi otroške dodatke, kot jih dobivajo policajci, namesto doslejšnjih polovičnih.

Ta propad oblasti v eni izmed komunističnih držav brez primere se je začel le zato, ker so podvojili cene za meso. Ali niso funkcionarji nič več vedeli, kako ljudstvo živi?

(se nadaljuje)

Stavkajo-
či delavci
pri molitvi

mali oglasi

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovensščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; kot tudi pouk nemškega in slovenskega jezika: Dipl. filolog JOSEPH ARECH, Pfeilschifterstraße 21, 8000 München 50; telefon (089) 14 13 702.

● **Dragi rojaki!** Za Vašo **SELITEV** v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HÖRZEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovensščini ali nemščini.

● **APARAT ZA VEZENJE TRSOV** v vinogradu DM 75.—, trak DM 1.50, sponke DM 4.80 — in poština — na-

prodaj pri: **JODE KG.**, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● Zaposlim takoj v srednjem delu Zahodne Nemčije še dva **GOZDNA DELAVCA** z znanjem dela z motorno žago. Zasluzek je dober in tudi za stanovanje je preskrbljeno. Natančnejša pojasnila dobite v Nemčiji po telefonu št. 0 62 23-18 31, ali pa pošljite ponudbo na upravo »Naše luči« v Celovcu.

● Ugodno prodam **HIŠO V GRADNJI** ob Mariborskem jezeru. — Podrobnejše podatke lahko dobite v Zahodni Nemčiji po telefonu št. 0 20 41-51 277.

● V Rogatcu pri Rogaški Slatini ugodno prodam popolnoma **OBNOVLJENO HIŠO** s posestvom (2 ha). Nova zgradba v izmeri 14 x 10 m je pripravna za stanovanje kot tudi za vsakršno obrt, saj leži ob cesti. V zgradbi je lastna voda in trofazni tok (380 V). — Natančnejša pojasnila dobite na naslov: Rezika Grilec, Rödelheimerlandstr. 26, 6000 Frankfurt/Main 90, BRD (telefon št. 0 611/70 56 71).

preberite !

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih pošt-nih kuponih pristojbino za dvoje pisem za tujino.

Priporočamo

● **Ljubo Sirc, NESMISEL IN SMISEL, 190 strani.**

V tej knjigi opisuje pisatelj (sedaj že nekaj let univerzitetni profesor v Glasgowu na Škotskem), kako je njega, bivšega partizana, kmalu po koncu vojne OZNA aretirala in ga vlačila po svojih zaporih — pod pretvezo, da je špijoniral za zahodne zaveznike. V knjigi je v napeti zgodbi orisana vsa zlaganost stalinistično-komunistične justice in v njej se srečujemo z zanimivimi imeni na strani zasliševalcev in na strani žrtev. Knjiga je edinstveni dokument polpretekle zgodovine na Slovenskem in bo lahko nekoč služila kot dragoceno gradivo.

● **Karel Mauser, LJUDJE POD BIČEM (3 deli), 1024 strani.**

To je povest, ki pripoveduje o času tik pred drugo svetovno vojno, o dobi okupacije in o prvih povojnih letih. Ni le leposlovno delo, temveč tudi dokument...

Osebe se v razvoju dejanj vsaka na svoj način rešujejo izpod biča; nadučitelj Razpet se mu umakne s samomorom, Nataša se reši v umiranju, Lidija v blaznosti, Bregar tik pred rešitvijo propade. Najdaljšo in najlepšo pot prehodita Silva in Zalar, ki rasteta pod pritiski v okolju in iz očiščujočega duševnega trpljenja v ljubezen in svobodo.

● **Tomaž Kovač, V ROGU LEŽIMO POBITI, 96 strani.**

V odličnem uvodu prikaže pisatelj medvojno dogajanje v Sloveniji, kot ga gledajo objektivni zgodovinarji, potem pa naniza osebna pričevanja članov slovenske protikomunistične vojske, ki so jih Angleži konec maja 1945 z zvijačo vrnili iz Vetrinja na Koroškem (kamor so se zatekli kot politični begunci ob koncu zadnje svetovne vojne) v Slovenijo, kjer so se potem kot redke priče rešili iz skupnega groba v Kočevskem Rogu, v katerem počiva na tisoče njihovih tovarišev.

To knjižno delo je prispevek k objektivni slovenski zgodovini, ki bo, kot upamo, nekoč napisana brez izkrivljanja resnice. Kajti le ona more biti pot k rešitvi in nadaljnjemu zdravemu življenju našega naroda.

Knjige lahko naročite pri Mohorjevi knjigarni, Viktringer Ring 26, A-9020 Klagenfurt-Celovec, Austria.

pol smehca ...

»Sinko, ali imaš računsko nalogo?«

»Ne.«

»Pa kakšno drugo?«

»Ne, nobene.«

»Škoda! Potem grem pomivat posodo.«

Mož ženi: »Pomisli, takšen dren je bil v avtobusu, da so celó moški stali!«

Mlada stonoga priteče k zdravniku: »Noga me boli!«

»Katera?«

»Ne vem, ker znam šteti šele do deset.«

Miha in Jaka gresta mimo cerkve. Iz nje je čuti orgle.

Miha: »To je Bach!«

Jaka: »Ne igra slabo!«

Mož ženi: »Če bom takrat, ko se vrneš iz kina, še gledal televizijo, me, prosim, zbudí!«

Po telefonu.

»Si ti, dragica?«

»Ja, ljubi!«

»Hočem vedeti, ali se misliš poročiti z menoj ali ne.«

»Kaj misliš resno?«

»Kajpada.«

»Potem moram vso stvar temeljito premisliti. Daj mi, prosim, pet minut časa!«

Mož se je z ženo skregal. Na svojo jezo je odšel v krčmo. Ko je zvrnil že peto slivovko, je ugotovil: »Moj Bog, koliko me moja žena stane!«

Na lovu.

»Moj pes je izredno pameten.«

»Sem opazil: kadar nameriš, da boš ustrelil, se vedno skrje za drevo.«

Mamica je pripovedovala sinčku, kako je tudi ona, ko je bila majhna, včasih nagajala in kako je celó zlezla na streho.

»Škoda, da se nisva prej poznala;« je rekel sinček, »bi se lahko skupaj igrala.«

»Nekoč sem prosil neko dekle za roko. Z eno samo besedico bi me lahko naredila neskončno srečnega.«

»S katero?«

»Ne.«

Vdovec svoji nevesti: »Malo potrpi! Počasi bom že dobil od svojih otrok dovoljenje, da se poročim s tabo.«

»In če ga ne dobiš?«

»Bom pa zbežal od doma.«

»Škoda, da nisem vaše krčme že prej obiskal!«

»Kaj vam je tako všeč?«

»Ne, ampak riba bi bila še sveža.«

Na morju.

»Žena, snemi uro z roke, preden greš v vodo! Kaj če utoneš?«

Zakonca se prepirata na ulici. Mimo pride neznanec in jima reče: »Spodobni ljudje se prepirajo doma.«

»Pozabila si, da je danes petnajstletnica poroke!«

»Kaj res? Joj, kako se to vleče!«

»Gospod doktor, strašno me srbi!«

»Kdaj pa najhujše?«

»Kadar se ne praskam.«

»Žena, tvoja delovna vnema popušča!«

»Kaj sem pa pozabila narediti?«

»Sladkorja v kavi mi nisi pomešala.«

Na vrtu umobolnice. Bolnik bolniku, kažoč mavrico: »Vidiš, za takšne neumnosti imajo denar, da bi naju poslali študirat, za to ga pa nimajo.«

V umobolnici sta bila skupaj dva bolnika. Nekaj mesecev za tem, ko sta bila odpuščena domov, pride prvi drugega obiskat. Tisti doma je prišla opazil, ko se je bližal hiši, in sklenil, da mu ne odpre.

Prišlek pozvoni, oni notri pa odgovori: »Me ni doma.«

»No, potem je pa dobro,« pravi prvi, »da te nisem prišel obiskat.«

Znanka znanki: »Danes so mi v avtobusu kar trije fantje odstopili sedež.«

»Pa je zadostovalo?«

... pol jokca

VELIKO LJUDI GOVORI DRUGAČE, KOT MISLI, IN DELA DRUGAČE, KOT GOVORI.

Koruzo izvažamo zato, da bi dobili devize za uvoz koruze.

DIREKTOR DELAVCU: »ČE ME PODKUPITE Z DEVIZAMI, VAM DAM 27 % POPUSTA.«

Direktor delavcu: »Oprosti, ker smo te pozabili povabiti na ban-

ket, ki smo ga včeraj priredili tebi na čast!«

NE SPLAČA SE PISANJE MED VRSTICAMI, KER PLAČUJEJO LE OD VRSTIC.

Kam jadramo? — To vam bom povedal, ko bom zvedel, odkod vleče veter.

Po Pavlihu

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).

Ivan Tomažič, Albertgasse 48 (»Korotan«), 1080 Wien VIII.

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen.

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).

Stanislav Kavalarič, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyding-Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus. (Tel. 030 - 7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).

Ivan Ifko, 43 Essen 12, Bausemshorst 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 64 09 76 ali 64 11 72).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).

Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 7 75 25).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).

8070 Ingolstadt, Höhe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 34474).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 979 13).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 98 1990).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen,
Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

Jože Bratkovič, Gamla Nissastigen 65, 31300 Oskarström.

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstraße 18, 4500 Solothurn.